

สรุป อภิปรายและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องบทบาทของสื่อพื้นบ้านในวัฒนธรรมมอญในอำเภอพระประแดง
มีวัตถุประสงค์ในการวิจัย คือ

1. เพื่อศึกษาประวัติและความเป็นมาของประเพณีและสื่อพื้นบ้านต่าง ๆ ในวัฒนธรรมมอญในอำเภอพระประแดง
2. เพื่อศึกษาบทบาทของสื่อพื้นบ้านในวัฒนธรรมมอญ อำเภอพระประแดงในด้านต่าง ๆ ที่มีต่อบุคคล ชุมชนมอญพระประแดง และสังคมชาวมอญโดยทั่วไป ที่ส่งผ่านทางประเพณี พิธีกรรมและการละเล่นต่าง ๆ ในฐานะที่เป็นสื่อพื้นบ้าน
3. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของชาวมอญ อำเภอพระประแดง เกี่ยวกับการรักษาสื่อพื้นบ้านต่าง ๆ ในวัฒนธรรมมอญ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณถึงคุณภาพ โดยแบ่งการศึกษาออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ การศึกษาในเชิงคุณภาพ อาศัยการสัมภาษณ์แบบลึกกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 15 คน ร่วมกับการค้นคว้าข้อมูลจากเอกสารต่าง ๆ ประกอบรูปภาพและหลักฐานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ส่วนการศึกษาในเชิงปริมาณอาศัยการวิจัยเชิงสำรวจกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 240 คน ได้แก่ชาวมอญอำเภอพระประแดงโดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบง่ายและนำข้อมูลมาวิเคราะห์เป็นจำนวน และค่าร้อยละ เพื่ออธิบายข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง และ เนื้อหาเกี่ยวกับบทบาทของสื่อพื้นบ้านในวัฒนธรรมมอญ ในอำเภอพระประแดงที่มีต่อบุคคล ชุมชนมอญพระประแดงและสังคมชาวมอญโดยทั่วไป รวมถึงการรักษาสื่อพื้นบ้านต่าง ๆ ในวัฒนธรรมมอญเพื่อศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 และ 3 ส่วนการทดสอบสมมุติฐาน อาศัยการทดสอบค่าความแตกต่างทางสถิติ โดยหาค่า χ^2 -test (Chi-square test)

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่องบทบาทของสื่อพื้นบ้านในวัฒนธรรมมอญในอำเภอพระประแดงได้แบ่งเนื้อหาออกเป็น 2 บท ได้แก่ บทที่ 4 เป็นเนื้อหาที่ได้จากการสัมภาษณ์และค้นคว้าจากเอกสารเพื่อศึกษาประวัติและความเป็นมาของประเพณี และสื่อพื้นบ้านต่าง ๆ ในวัฒนธรรมมอญในอำเภอพระประแดง และ บทที่ 5 เป็นข้อมูลที่ได้จากการสำรวจเพื่อศึกษาบทบาทของสื่อพื้นบ้านในวัฒนธรรมมอญที่มีต่อบุคคล ชุมชนมอญพระประแดง และสังคมชาวมอญโดยทั่วไป ตลอดจนการรักษาสื่อพื้นบ้านโดยสรุปผลการวิจัยในแต่ละบทได้ดังนี้

บทที่ 4 ผลปรากฏว่า สื่อพื้นบ้านในวัฒนธรรมมอญในอำเภอพระประแดงมีความเป็นมานับแต่ชาวมอญเข้ามาอาศัยอยู่ (พ.ศ.2358) ถึงปัจจุบัน (พ.ศ. 2538) เป็นเวลารวม 180 ปี โดยแบ่งช่วงเวลาของการเปลี่ยนแปลงได้ 3 ช่วงดังนี้

ช่วงแรก ระหว่างปีพ.ศ. 2358-2470

ช่วงที่สอง ระหว่างปีพ.ศ. 2471-2499

ช่วงที่สาม ระหว่างปีพ.ศ. 2500-ปัจจุบัน (พ.ศ. 2538)

จากการศึกษาสื่อพื้นบ้านในวัฒนธรรมมอญในอำเภอพระประแดงในแต่ละช่วงได้รวบรวมสื่อพื้นบ้านได้รวมทั้งสิ้น 29 สื่อ แบ่งเป็น 4 กลุ่ม ตามช่วงเทศกาล และความเชื่อ ดังนี้

1. สื่อพื้นบ้านในวัฒนธรรมมอญในอำเภอพระประแดงช่วงเทศกาลสงกรานต์ จำนวน 11 สื่อ ประกอบด้วย ประเพณีสงกรานต์ ประเพณีการกว่นกะลาแมม ประเพณีส่งข้าวสงกรานต์ ประเพณีสรงน้ำพระและรดน้ำตาหัวผู้ใหญ่ ประเพณีค้ำโพงและต่อสะพาน ประเพณีปล่อยนกปล่อยปลา ประเพณีการละเล่นสะบ้า ประเพณีการละเล่นทะแยมมอญ ประเพณีการละเล่นสะบ้าทอย ประเพณีการละเล่นผีมอญ และประเพณีแห่หงส์ธงตะขาบ

2. สื่อพื้นบ้านในวัฒนธรรมมอญในอำเภอพระประแดงช่วงเทศกาลออกพรรษา จำนวน 5 สื่อ ประกอบด้วย ประเพณีตักบาตรสลากภัตต์ ประเพณีตักบาตรน้ำผึ้ง ประเพณีรับบัว ประเพณีเรือสำเภา และประเพณีแข่งเรือหน้าเมือง

3. สื่อพื้นบ้านในวัดนครธรรมมอญใน อ.พระประแดงที่เกี่ยวข้องกับการถือผีและงานศพแบบมอญ จำนวน 10 สื่อ ประกอบด้วย ประเพณีการถือผี ประเพณีการรำผี พิธีเสียดบาลประเพณีการรำเจ้าพ่อเจ้าแม่ ประเพณีมาบงกิจศพพระสงฆ์มอญ ประเพณีการแข่งลูกหนู ประเพณีงานศพแบบมอญ ประเพณีมอญร้องไห้ พิธีรำ 3 ถาด และพิธีชักวิญญาณ

4. สื่อพื้นบ้านอื่น ๆ ในวัดนครธรรมมอญใน อ. พระประแดง จำนวน 3 สื่อ ประกอบด้วยประเพณีการบวชแบบมอญ ประเพณีการโรนจุกแบบมอญ และประเพณีการแต่งงานแบบมอญ

ในการศึกษาแต่ละสื่อข้างต้นได้ศึกษาประเด็นต่าง ๆ เพื่อการเข้าถึงและติดตามความเปลี่ยนแปลงของสื่อพื้นบ้านในวัดนครธรรมมอญ อ.พระประแดง จำนวน 29 สื่อ ดังนี้

1. ที่มาและสาเหตุของการเกิดสื่อพื้นบ้านต่าง ๆ ในวัดนครธรรมมอญ
2. บทบาทและการสื่อความหมายที่แฝงอยู่ในสื่อพื้นบ้านต่าง ๆ ในวัดนครธรรมมอญ
3. สภาพการเปลี่ยนแปลงของสื่อพื้นบ้านต่าง ๆ ในวัดนครธรรมมอญใน

อ.พระประแดงในแต่ละช่วง

4. สาเหตุของการเปลี่ยนแปลงของสื่อพื้นบ้าน ในวัดนครธรรมมอญ

อ.พระประแดง

1. ประเพณีสงกรานต์

ที่มาและสาเหตุการเกิด จากตำนานพระไตร และการย้ายราชสีของดวงอาทิตย์จากราศีมีนเข้าสู่ราศีเมษถือเป็นการเปลี่ยนศักราชใหม่ จึงมีการเฉลิมฉลอง

บทบาทและการสื่อความหมาย เป็นเทศกาลทำบุญเพื่อสิริมงคล เพื่อสะเดาะเคราะห์สร้างความสบายใจ ได้พบญาติมิตร เกิดความสนุกสนาน เป็นการพักผ่อนหลังจากทำงาน และเชื่อมโยงความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างบุคคลและชุมชนมอญต่าง ๆ

สภาพการเปลี่ยนแปลง ในช่วงแรกชาวมอญในอ.พระประแดงจะพร้อมใจกันปฏิบัติ รดยถือเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตในชุมชนตามที่เคยปฏิบัติสืบต่อกันมาแต่โบราณ ช่วงที่สองลักษณะของการปฏิบัติยังใกล้เคียงกับช่วงแรกในด้านของจิตใจยังคงให้ความสำคัญเป็นส่วนหนึ่งในการดำเนินชีวิตในชุมชน แต่เริ่มเปลี่ยนรูปแบบและวิธีการบางอย่างรวมทั้ง

อุปกรณ์ข้าวของเครื่องใช้ ช่วงที่สาม ลักษณะของการปฏิบัติและการให้ความสำคัญต่างจากช่วงแรกและช่วงที่สองเด่นชัด คือชาวมอญปฏิบัติน้อยลงเรื่อย ๆ คงเหลือผู้ปฏิบัติเพื่อเป็นเอกลักษณ์ของชุมชน เพราะมีการส่งเสริมให้เกิดการท่องเที่ยวโดยเปลี่ยนจากการปฏิบัติของชาวบ้านจากช่วงแรกและช่วงที่สอง มาเป็นเจ้าหน้าที่ของทางอำเภอเข้ามากำหนดและจัดการรวมทั้งเงินสนับสนุนจากเอกชน จึงเปลี่ยนจากสี่พื้นบ้านในอดีต (เฉพาะชาวมอญานพระประแดง) มาเป็นสี่ประจําจังหวัด และอาจกล่าวได้ว่าประจําชาติ เพราะมีการเผยแพร่ผ่านสื่อมวลชนและคนทั้งภายในและต่างประเทศเข้ามาเที่ยวชม

สาเหตุของการเปลี่ยนแปลง เริ่มจากการเปลี่ยนวิถีชีวิตจากสังคมเกษตรกรรมเข้าสู่สังคมอุตสาหกรรมกับการรับความเจริญในด้านต่าง ๆ ได้แก่ การคมนาคม การศึกษา การขยายตัวเป็นเมือง รวมทั้งระบบการทำงานแบบทุนนิยมที่กำหนดเวลาและค่าจ้างเด่นชัด และเปลี่ยนผู้จัดจากชาวบ้านมาสู่เจ้าหน้าที่จากอำเภอซึ่งมีการโยกย้ายทำให้บางคนไม่ทราบถึงธรรมเนียมปฏิบัติที่ถูกต้องของประเพณี สาเหตุเหล่านี้ทำให้ประเพณีสงกรานต์เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว กล่าวคือ ชาวบ้านไม่มีเวลาในการเข้าร่วมเช่นในอดีตเพราะทำงานตามกำหนดเวลาจะหยุดยาวนานเป็นเดือนไม่ได้ ตลอดจนอุปกรณ์ข้าวของเครื่องใช้ต่าง ๆ ต้องเสียเงินเป็นค่าใช้จ่ายจากเดิมที่ช่วยกันจัดเตรียมมาเองตามที่มีหรือลงแรงช่วยเหลือกันภายในชุมชนการเดินทางที่สะดวกทำให้คนนอกพื้นที่ย้ายเข้ามาอยู่และเข้าร่วมในประเพณีและปฏิบัติตามที่ตนคุ้นเคย การที่เด็กรุ่นใหม่เข้าศึกษาตามระบบใหม่ทำให้ไม่มีโอกาสเรียนรู้และถ่ายทอดความคิดและการปฏิบัติ เช่นที่บรรพบุรุษเคยทำกันมา (รายละเอียดประกอบในตารางที่ 95-97 ภาคผนวก)

2. ประเพณีกวนกะลาแม

ที่มาและสาเหตุการเกิด เป็นขนมสำหรับทานูญและแจกญาติมิตร เชื่อว่ามาจากชื่อหม่อมคาราเมล ประเทศโปรตุเกส จึงเรียกเพี้ยนเป็นกะลาแม (จากการสัมผัส)

บทบาทและการสื่อความหมาย เป็นการแสดงความสามัคคีและการช่วยเหลือแสดงถึงน้ำใจและ เชื่อมโยงความสัมพันธ์ของคนในชุมชนมอญ ทำให้เด็กรู้จักผู้ใหญ่

สภาพการเปลี่ยนแปลง ช่วงแรก ชาวมอญในพระประแดงปฏิบัติกันมาในทุกหมู่บ้านช่วงที่สองมีผู้ปฏิบัติน้อยลง ช่วงที่สามเกือบไม่มีผู้ปฏิบัติตามรูปแบบเดิม

สาเหตุของการเปลี่ยนแปลง สภาพการดำเนินชีวิตในปัจจุบันมีสื่ออำนวยความสะดวกให้ชาวบ้านมีเวลาสามารถร่วมกันปฏิบัติแบบเดิมได้ ประกอบกับการกว่นกะลาแม่แบบโบราณเป็นเรื่องยุ่งยากต้องใช้เวลาและแรงงานมากจึงนิยมซื้อจากแม่ค้าที่ทําขายแบบง่าย ๆ มากกว่าตนเองแบบช่วงแรกและช่องที่สอง

3. ประเพณีสงฆ์ข้าวสงกรานต์

ที่มาและสาเหตุการเกิด จากตำนานพระโอรสที่เศรษฐีหุงข้าวถวายเพื่อขอบุตรบพบาทและการสื่อความหมาย เป็นการทําบุญเลี้ยงพระสงฆ์ และบูชานางสงกรานต์และเทวดาจึงสร้างความสบายใจเพราะ ถือเป็นอาหารที่ทานแล้วเย็นจึงเหมาะแก่พระสงฆ์ได้ฉันที่นฤดร้อน ในขณะที่เดียวกันยังเปิดโอกาสให้หนุ่มสาวได้พบกันอย่างใกล้ชิด

สภาพการเปลี่ยนแปลง ช่วงแรกชาวมอญใน อ.พระประแดงปฏิบัติเคร่งครัดโดยถือเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตที่ต้องปฏิบัติเกือบทุกบ้าน ช่วงที่สองเริ่มมีผู้ปฏิบัติน้อยลงและรูปแบบการส่งเริ่มเปลี่ยนไป คือสาว ๆ จะเกณฑ์กันไปเป็นคู่ ๆ จากเดิมที่แต่ละบ้านจะให้ลูกสาวไปส่งแบบต่างคนต่างทำ ช่วงที่สาม มีการปฏิบัติน้อยลงมากคือหมู่บ้านหนึ่ง ๆ จะมีบ้าน 1-2 หลังที่จัดทำ และบางครั้งต้องจ้างวานสาว ๆ ไปส่งให้เพื่อเป็นการรักษาประเพณี เพราะเป็นเอกลักษณ์ของชุมชน

สาเหตุของการเปลี่ยนแปลง ความเชื่อถือของชาวมอญรุ่นใหม่ลดลงและการปฏิบัติเป็นเรื่องยุ่งยากสิ้นเปลืองค่าใช้จ่าย สาว ๆ ที่ส่งข้าวก็หายากเพราะไม่ยอมไปส่งเนื่องจากมีคนนอกพื้นที่เข้ามาว่านวายโดยไม่ทราบธรรมเนียมของชุมชน (รายละเอียดประกอบในตารางที่ 98-100ภาคผนวก ก)

4. ประเพณีสร้างน้ำพระและรดน้ำตักหัวผู้ใหญ่

ที่มาและสาเหตุการเกิด จากตำนานนางสงกรานต์น้ำเศียรท้าวกบิลพรหมมาชำระล้างเมื่อครบ 365 วัน เป็นเวลา 3 วัน 3 คืน

บทบาทและการสื่อความหมาย แสดงถึงความสัมพันธ์ของคนในครอบครัวและความ
เลื่อมใสในศาสนาพุทธของชาวมอญ รวมทั้งแสดงความเคารพรักแก่ผู้เฒ่าผู้แก่ของตนและรับ
พรจากผู้ใหญ่ เพื่อเป็นสิริมงคลแก่ลูกหลาน

สภาพการเปลี่ยนแปลง ช่วงแรกและช่วงที่สองชาวมอญในพระประแดงถือปฏิบัติเป็น
ประเพณีที่พบเห็นเกือบทุกบ้าน ช่วงที่สาม การปฏิบัติดังกล่าวหายไบบางเล็กน้อยตาม
บ้านที่ปฏิบัติสืบต่อกันมา

สาเหตุการของเปลี่ยนแปลง ใน 3 วันดังกล่าวมีกิจกรรมต่าง ๆ ให้ทำมากขึ้น
โดยเฉพาะเมื่อเริ่มจัดให้เป็นสื่อพื้นบ้านเพื่อการท่องเที่ยว ผู้คนก็หันมาสนใจเที่ยวชมงาน
มากกว่าจะคิดถึงเรื่องนี้

5. ประเพณีคำขวัญและต่อสะพาน

ที่มาและสาเหตุการเกิด ตำนานนางสงกรานต์ถือเคียวทำวทกบิลพรหมและการถือ
วันที่ 13 เมษายนเป็นวันปลาย วันที่ 14 เมษายน เป็นวันกลาง จึงต้องคำขวัญและต่อสะพาน
เพื่อสะเดาะเคราะห์

บทบาทและการสื่อความหมาย เชื่อว่าเป็นการต่ออายุและช่วยคำพิศุศาสนา ตลอด
จนทำประโยชน์ให้สาธารณะโดยการต่อสะพาน เสมือนการสะเดาะเคราะห์ของผู้ที่มีวันเกิด
ตรงกับวันทั้งสองวันแต่ละปี จึงสร้างความสบายใจแก่ผู้ทำ

สภาพการเปลี่ยนแปลง ช่วงแรกและสอง ชาวมอญจะปฏิบัติอย่างเคร่งครัด
ช่วงที่สาม การปฏิบัติลดลงมาและรูปแบบเปลี่ยนแปลง ส่วนการต่อสะพานแทบไม่มีอีกเลย

สาเหตุของการเปลี่ยนแปลง เพราะความเชื่อเปลี่ยนแปลงไปคนมอญรุ่นใหม่จึงไม่
ค่อยจะถือปฏิบัติ รวมทั้งเทคโนโลยีสมัยใหม่ทำให้การสร้างสะพานแข็งแรงไม่ต้องซ่อมแซมแบบ
สะพานไม้ในอดีต ตลอดจนทรัพยากรไม้หายากและมีราคาแพงจึงทำให้ตัดแปลงรูปแบบการคำ
ขวัญและเลิกปฏิบัติการต่อสะพาน (รายละเอียดประกอบในตารางที่ 107-109 ภาคผนวก ก)

6. ประเพณีปล่อยนกปล่อยปลา

ที่มาและสาเหตุการเกิด จากตำนานสามเณรปล่อยปลา

บทบาทและการสื่อความหมาย ทัศนคติเพื่อความสบายใจ เพราะเชื่อว่าได้ต่ออายุ ได้เริ่มต้นใหม่เหมือนวันแรกของปีใหม่ที่ชาวมอญเรียกวันต้น และหากใครมีวันเกิดตรงกับวันต้น คือ 15 เมษายน ตรงกับวันอะไร ผู้ที่เกิดตรงกับวันนั้นจะไปปล่อยนกปล่อยปลา

สภาพการเปลี่ยนแปลง ช่วงแรก ชาวมอญจะปฏิบัติเฉพาะผู้ที่มีวันเกิดตรงกับวันที่ 15 เมษายน เช่น หากวันที่ 15 เมษายนตรงกับวันเสาร์ คนเกิดวันเสาร์จะไปปล่อยปลา ช่วงที่สอง ชาวมอญแต่ละหมู่บ้านจะจัดแห่และปล่อยปลานในหมู่บ้านของตน แล้วจึงร่วมกันใน แต่ละหมู่บ้านและชาวมอญจากที่อื่น เช่น บางกระดี่ ปทุมธานี ลพบุรี ฯ มาแห่ร่วมกัน ช่วงที่สามเมื่อทางอำเภอเข้ามาจัดจึงขยายเป็นงานใหญ่โดยมีคนนอกพื้นที่และผู้สนับสนุนทั้ง เอกชน และโรงงานต่าง ๆ ร่วมขบวนแต่คนมอญในพื้นที่กลับร่วมน้อยลง แต่ยังคงถือเป็นเอกลักษณ์ของชุมชน

สาเหตุของการเปลี่ยนแปลง คุณลุงบุญมา มุสิกทอง เริ่มจัดร่วมกันในหมู่บ้านต่างๆ ร่วมกับมอญจากแหล่งอื่น ๆ ต่อมาทางอำเภอเข้ามาจัดโดยการสนับสนุนของโรงงานและ เอกชนเพื่อส่งเสริมให้เกิดการท่องเที่ยวและเป็นเอกลักษณ์ของชุมชน แต่เมื่อคนนอกพื้นที่เข้าร่วมกลับมีความรุนแรงและไม่ทราบประเพณีของชาวมอญที่แท้จริง ทำให้ชาวมอญในพื้นที่ไม่ อยากร่วม (รายละเอียดประกอบในตารางที่ 101-103 ภาคผนวก ก)

7. ประเพณีการละเล่นสะบ้า

ที่มาและสาเหตุการเกิด ไม่นานแต่เชื่อว่ามีมาแต่โบราณ

บทบาทและการสื่อความหมาย การละเล่นที่เปิดโอกาสให้หนุ่มสาวได้พบกันดูตัว และนิสัยพร้อมกับความสนุกสนาน และหากชอบพอกันอาจมีการสู่ขอเพื่อแต่งงานตามมา

สภาพการเปลี่ยนแปลง ช่วงแรก รูปแบบโบราณจัดเตรียมกันเอง มีจำนวนบ่อน และผู้เล่นสะบ้ามากมักเล่นประมาณ 15 วันขึ้นไป ผู้ชมมีน้อยและเป็นคนในละแวกเดียวกัน การเล่นจึงพูดเป็นภาษามอญมีทะเล่แถมมอญร้องภาษามอญล่อมบ่อน ช่วงที่สอง บ่อนและผู้เล่นยังมีมากแต่เริ่มปรับเปลี่ยนเช่นการแต่งบ่อนด้วยกระดาษสี การใช้ไม้และวัสดุอื่น ๆ ทำสะบ้า แทนผลสะบ้าแบบโบราณมีทะเล่แยกล่อมบ่อนแต่เริ่มร้องแปลและมีดนตรีอื่น ๆ ประกอบ เช่น ไวโอลินและเพลงสุนทราภรณ์มักเล่นประมาณ 7-9 คืน การเล่นยังพูดมอญส่วนใหญ่อาจปน ไทยบ้าง ช่วงที่สาม เปลี่ยนแปลงรูปแบบและการจัด คือมีเงินสนับสนุนจากอำเภอและการ โฆษณาแฝงตามบ่อนต่าง ๆ เช่นซื้อสินค้า ชื่อโรงงาน ฯ จำนวนบ่อนมีน้อยลง มักเล่นกัน 3

คืน โดยเจ้าของบ่อนจะจัดเตรียมหาเด็กหนุ่มเด็กสาวไว้เล่นก่อนล่วงหน้า จึงไม่ใช่ว่าการติดบ่อนแบบสองช่วงแรกที่ฝ่ายชายจะเดินหาบ่อนสะบ้าแล้วขอติดบ่อน การเล่นเน้นการแต่งกายสวยงามโดยถือเป็นการแสดงโชว์กับผู้มาเที่ยวชมจากนอกพื้นที่จำนวนมาก และพูดไทยเกือบทั้งหมดจึงไม่ใช่ว่าการเล่นที่เป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตแบบสองช่วงแรก ส่วนการเล่นทะแยกล้อมบ่อนก็หายไป เหลือเพียงทะแยที่ตั้งเวทีเล่นให้ชมโดยจ้างมาเล่นจากที่อื่น

สาเหตุของการเปลี่ยนแปลง หนุ่มสาวสมัยใหม่มีโอกาสพบกันมากขึ้นจากการทำ งาน การศึกษา ฯ และมองว่าเป็นการเล่นที่ล้ำสมัย เล่นไม่ได้เพราะพูดมอญไม่เป็น ส่วนผู้จัดบ่อนก็ไม่ค่อยอยากจัดเพราะสถานที่อาจไม่พร้อม เช่น น้ำท่วมได้ฐานบ้านตั้งบ่อนไม่ได้ สิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายในการตกแต่งบ่อน ว่าจ้างเด็กมาเล่นค่าอาหาร เสื้อผ้าแต่งหน้าค่าเดินทาง และจัดเพียง 3 วัน เพราะสิ้นเปลืองและหาคนมาเล่นยาก (รายละเอียดประกอบในตารางที่ 110-112 ภาคผนวก ก)

8. ประเพณีการละเล่นทะแยมอญ

ที่มาและสาเหตุการเกิด เป็นการละเล่นโบราณที่ใช้ประกอบประเพณีอื่น ๆ เช่น สะบ้า, งานศพ เป็นต้น

บทบาทและการสื่อความหมาย ใช้สอนหนุ่มสาวมอญเรื่องพุทธประวัติ ชาดกต่าง ๆ หน้าทีของสามีและภรรยาที่ดี รวมถึงศีลธรรมและวรรณคดีต่าง ๆ เพื่อการเรียนรู้และความสนุกสนาน

สภาพการเปลี่ยนแปลง ช่วงแรก มีเล่นทั่วไปตามหมู่บ้านต่าง ๆ โดยมีการสอนจากพ่อเพลงแม่เพลงสืบต่อกันมา โดยร้องเป็นภาษามอญประกอบดนตรี เช่นจะเข้ กลอง ฉิ่ง และซอสามสาย ช่วงที่สอง เริ่มมีดนตรีอื่น ๆ เข้ามาประกอบ และร้องปนไทยบ้าง ช่วงที่สามลดน้อยลงจนเกือบไม่มีผู้เล่นเป็นและหมดไปจากอำเภอพระประแดง ส่วนที่จ้างมาเล่นช่วงสงกรานต์ มักร้องปนไทยมากและประกอบดนตรีสมัยใหม่ เนื้อร้อง เน้นสนุกสนานเป็นหลัก

สาเหตุของการเปลี่ยนแปลง เด็กรุ่นใหม่ เรียนหนังสือจากส่วนกลางทำให้การพูดและใช้ภาษามอญลดลงจนพูดเกือบไม่ได้จึงร้องไม่ได้ และมองว่าล้ำสมัยไม่น่าสนใจทำสิ่งบันเทิงสมัยใหม่ ตลอดจนขาดการถ่ายทอดเพราะหมดไปเมื่อผู้เล่นเป็นตายไป (รายละเอียดประกอบตารางที่ 116-118 ภาคผนวก ก)

9. ประเพณีการเล่นสะบ้าทอย

ที่มาและสาเหตุการเกิด ไม่แน่นอน แต่เชื่อกันว่ามีมาแต่โบราณ

บทบาทและการสื่อความหมาย เล่นเพื่อความสนุกสนานได้ทดสอบกำลังโดยอาจมีการพนันด้วย

สภาพการเปลี่ยนแปลง ช่วงแรกมีการเล่นแพร่หลาย แล้วค่อย ๆ ลดลงในช่วงที่สอง จนถึงช่วงที่สามมีเพียงแห่งเดียวที่เล่นคือวัดทรงธรรม

สาเหตุของการเปลี่ยนแปลง คนรุ่นใหม่มองว่าล้าสมัย ผู้เล่นต้องแต่งกายชุดลอยชายจึงไม่สะดวกสำหรับบางคนที่ไม่มี และการเล่นอื่น ๆ รวมทั้งกีฬาประเภทอื่น ๆ ได้รับความนิยมมากกว่า (รายละเอียดประกอบในตารางที่ 113-115 ภาคผนวก ก)

10. ประเพณีการเล่นฝีมอญ

ที่มาและสาเหตุการเกิด เป็นส่วนหนึ่งของความเชื่อและการนับถือผีที่มีมาแต่โบราณ โดยชาวบ้านนำมาดัดแปลง เล่นกันในวันชุมชนหลายรูปแบบ

บทบาทและการสื่อความหมาย ทำให้สนุกสนาน บ้างก็เล่นเพื่อถามสิ่งที่ยากรู้

สภาพการเปลี่ยนแปลง ช่วงแรกมีการเล่นอยู่ทั่วไปในยามว่างงาน ช่วงที่สองมีลดน้อยลงบ้างแต่ยังเล่นอยู่ ช่วงที่สามสูญหายไปจากพระประแดง

สาเหตุของการเปลี่ยนแปลง ความเชื่อเรื่องผีของคนรุ่นใหม่เปลี่ยนไปประกอบกับสิ่งบันเทิงอื่น ๆ เข้ามาแทนที่ และผู้ที่เล่นเป็นเชิญผีหรือกล่าวบทเชิญได้หมดไปรวมทั้งผู้คนไม่ค่อยมีเวลาว่างมาร่วมเล่นแบบสองช่วงแรก (รายละเอียดประกอบในตารางที่ 119-120 ภาคผนวก ก)

11. ประเพณีแห่ธงสี่รงค์ตะขาบ

ที่มาและสาเหตุการเกิด จากพุทธประวัติ เรื่องการเฉลิมฉลองเมื่อพระพุทธเจ้าเสด็จกลับโลกมนุษย์หลังจากไปโปรดพระพุทธมารดา และตำนานหงส์ทองกับการเกิดเมืองหงส์สาวดีทำให้ชาวมอญถือว่าหงส์เป็นสัญลักษณ์ประจำชาติ

บทบาทและการสื่อความหมาย เป็นการทอญเฉลิมฉลองปีใหม่ และบัดเป่าสิ่งเลวร้ายต่างๆ ออกจากหมู่บ้านเพื่อความร่มเย็นเป็นสุข ตลอดจนแสดงถึงความสามัคคีของชาวมอญ และสิริมงคลต่างๆ ที่แฝงไว้ในธงตะขาบตามความศรัทธาในพระพุทธศาสนาของชาวมอญ

สภาพการเปลี่ยนแปลง ช่วงแรกมีปฏิบัติกันทุกหมู่บ้านใน อ.พระประแดงที่มี ชาวมอญอาศัยอยู่โดยจะแห่ไปตามวัดประจำหมู่บ้านของตน ถือเป็นกิจกรรมที่ทราวมกันด้วยความศรัทธา ช่วงที่สองเกือบสูญหายไปจากอ.พระประแดงเมื่อทางการสั่งให้นาเสาหงส์ตามวัดมอญต่าง ๆ ลง เหลือเพียงวัดคันลัดที่ไม่ได้ทำลาย เพราะมีบริเวณรอบ ๆ เป็นป่าหนาที่มองไม่เห็นบริเวณวัด ช่วงที่สามชาวบ้านนาเสาหงส์ขึ้นตามวัดต่าง ๆ แล้วจัดขบวนแห่ร่วมกันก่อนแยกย้ายขงตะขาบไปตามหมู่บ้านและวัดประจำหมู่บ้านของตน

สาเหตุของการเปลี่ยนแปลง ช่วงที่สองเป็นไปตามคำสั่งของทางการในขณะนั้นด้วยเกรงว่ามอญจะเข้ามามีอิทธิพลต่อคนไทยมากขึ้น ช่วงที่สามคนมอญพยายามนำสัญลักษณ์ของชนชาติกลับมาหมักรวมทั้งพิธีที่มีผลต่อจิตใจและความเป็นอยู่ตลอดจนเริ่มเป็นเอกลักษณ์ของชุมชนที่เด่นชัด และเป็นที่น่าสนใจของนักท่องเที่ยว (รายละเอียดประกอบในตารางที่ 104-106 ภาคผนวก ก)

12. ประเพณีตักบาตรสลากภัตต์

ที่มาและสาเหตุการเกิด จากตำนานเศรษฐีและภรรยาสองคนตามจองเวรกัน บทบาทและการสื่อความหมาย เป็นการทำบุญโดยถือเป็นสิ่งมหานคือไม่กำหนดว่าจะถวายแต่พระรูปใด

สภาพการเปลี่ยนแปลง ช่วงแรกนิยมใช้ผลไม้ตักบาตรตามตำนานในช่วงสองเริ่มมีอาหารคาวหวานเข้ามาและจัดตกแต่งให้สวยงาม ช่วงที่สามการปฏิบัติเริ่มลดลง

สาเหตุของการเปลี่ยนแปลง ช่วงเวลาที่กำหนดให้ทำบุญมักตรงกับวันที่คนทำงานจึงไม่สะดวกไปร่วมทำบุญ ตลอดจนอาหารจะสะดวกกว่าการหาผลไม้มาถวายซึ่งมีราคาแพงและหาลำบากกว่า

13. ประเพณีตักบาตรน้ำผึ้ง

ที่มาและสาเหตุการเกิด ตำนานหญิงรับใช้ถวายผ้ารองบาตรพระที่มีน้ำผึ้งล้นและพุทธรูปธาตุเรื่องเภสัชทาน 5 ชนิดแก่พระสงฆ์ในช่วงเข้าพรรษา

บทบาทและการสื่อความหมาย ถือว่าได้บุญแรงสร้างความสบายใจเพราะพระสงฆ์ได้ประโยชน์คือใช้ประกอบยาและเป็นอาหารเสริมในช่วงที่ผ่านการเข้าพรรษาซึ่งบางแห่งอาจขาดแคลนอาหารพระสงฆ์อาจเจ็บป่วยได้

สภาพการเปลี่ยนแปลง ช่วงแรกถือปฏิบัติกันเกือบทุกบ้านรอยาใช้น้ำผึ้งแท้ จากธรรมชาติพระสงฆ์ใช้ผสมสมุนไพรยาถูกกลอน ช่วงที่สองเริ่มมีการทาลดน้อยลงบ้าง พระสงฆ์ที่บวชาใหม่ ๆ เมื่อรู้สึกหิวจะนําน้ำผึ้งใส่บาตรแล้วกวณไลไฟหอม ช่วงที่สาม คมนมอณูปฏิบัติลดลงมากและเปลี่ยนใช้น้ำผึ้งซื้อเป็นขวด บางแห่งใช้ขนมหวานหรือน้ำตาลทรายแทนก็มี

สาเหตุของการเปลี่ยนแปลง การกำหนดวันตัดบาตรน้ำผึ้งนับตามข้างจันข้างแรมได้แก่ จัน 15 ค่ำ เดือน 10 ทาให้วันที่กำหนดบางปีไปตรงกับวันทำงานซึ่งทางราชการไม่ได้หยุดให้จึงไม่สะดวกในการหยุดงานมาร่วมประเพณี ประกอบกับน้ำผึ้งตามธรรมชาติหายาก และราคาแพงรวมทั้งมองว่าปัจจุบันการแพทย์เจริญพระสงฆ์จึงใช้ยาสมัยใหม่ได้สะดวกไม่จำเป็นต้องใช้น้ำผึ้งททายาแบบโบราณอีกต่อไป (รายละเอียดประกอบในตารางที่ 121-123 ภาคผนวก ก)

14. ประเพณีรับบัว

ที่มาและสาเหตุการเกิด ผลจากการย้ายที่หากินไปบางพลีและจะย้ายกลับพระประแดงและเห็นว่าทางบางพลีมีบัวตามบึงต่าง ๆ จึงเก็บมาถวายพระศาสดาพิน และนัดกับคนไทยทางบางพลีให้เก็บไว้ทุกปี ชาวมอญจะมารับบัวไหว้หลวงพ่อดและนํากลับพระประแดง

บทบาทและการสื่อความหมาย เชื่อมโยงความสัมพันธ์ของคนใน อ.พระประแดง กับ อ.บางพลี ได้ไปมาหาสู่กันและร่วมกันทำบุญ

สภาพการเปลี่ยนแปลง ช่วงแรกปฏิบัติกันเป็นประเพณี ช่วงที่สองยังปฏิบัติอยู่และเริ่มมีการนำของฝากต่าง ๆ แลกเปลี่ยนกัน เช่น น้ำตาลปีบ มะพร้าว กระจยาสารท ช่วงที่สาม ประเพณีรับบัวจึงหมดไป

สาเหตุของการเปลี่ยนแปลง สภาพการดำเนินชีวิตแบบสังคมเกษตรกรรมของชาวพระประแดงยุติลงเมื่อเริ่มขายที่ทางพระประแดงในช่วงที่สอง และขายที่ทางบางพลีบางนาในช่วงที่สาม ตลอดจนความไม่สะดวกในการปฏิบัติเพราะต้องพายเรือไปรอยาเปลี่ยนการคมนาคมหลักเป็นทางบก และคมนมอณูรุ่นใหม่ต้องศึกษาเล่าเรียนจึงไม่สะดวกจะปฏิบัติ เช่นรุ่นพ่อแม่ปู่ย่าตายาย

15. ประเพณีเรือสาเกา

ที่มาและสาเหตุการเกิด รับมาจากประวัติในการเผยแพร่ศาสนาพุทธมาสู่ดินแดนสุวรรณภูมิโดยใช้เรือสาเกา

บทบาทและการสื่อความหมาย ได้ทำบุญโดยการบูชาดวงประทีป และการหยอดน้ำมันสำหรับพระสงฆ์ได้เก็บไว้ใช้ในยามค่ำคืน โดยถือว่าเป็นการต่ออายุและจุดความสว่างไสวให้ชีวิต

สภาพการเปลี่ยนแปลง ช่วงแรกถือปฏิบัติเคร่งครัด ช่วงที่สองเริ่มลดน้อยลงบ้าง แต่ยังคงถือเป็นประเพณีที่ปฏิบัติอยู่ ช่วงที่สาม มีเพียงวัดทรงธรรม วัดยาปราบ และวัดรมภัก์เท่านั้นที่ยังมีอยู่ และจำนวนผู้ไปร่วมประเพณีมีลดลงมาก

สาเหตุของการเปลี่ยนแปลง เนื่องจากความเจริญทางด้านต่าง ๆ เข้าถึงรวมทั้งวัดต่าง ๆ มีไฟฟ้าใช้ผู้คนจึงเห็นว่าไม่จำเป็นต้องใช้น้ำมันและตะเกียงต่อไป ประกอบกับการกำหนดวันใช้การนับข้างขึ้นข้างแรม ได้แก่ แรม 1-3 ค่ำ เดือน 11 ผู้คนจึงไม่สะดวกไปร่วมเพราะอาจตรงกับวันทำงานซึ่งทางราชการไม่ได้หยุดให้

16. ประเพณีแข่งเรือหน้าเมือง

ที่มาและสาเหตุการเกิด การคมนาคมในอดีตใช้เรือเป็นพาหนะเดินทางและต้องพายเรือระหว่างพระประแดงกับบางพลีซึ่งใช้เวลาานาน จึงชักชวนกันแข่งเรือเพื่อให้สนุกสนานคลายเหนื่อย

บทบาทและการสื่อความหมาย เดิมแข่งเพื่อความสนุกสนานและมีโอกาสเกี้ยวสาว ๆ ต่อมาจึงแข่งเพื่อรางวัลและศักดิ์ศรีของเจ้าของเรือ

สภาพการเปลี่ยนแปลง ช่วงแรกขวามอญแข่งกันเอง โดยใช้เรือมาด(เรือซุด) ช่วงที่สองเริ่มแข่งชิงรางวัลระหว่างหมู่บ้านต่าง ๆ ช่วงที่สามค่อย ๆ พัฒารูปแบบโดยใช้เรือสำหรับแข่งและชิงรางวัลเป็นเงินและถ้วยต่าง ๆ โดยทางอำเภอเข้าร่วมสนับสนุนงานและเปิดโอกาสให้คนนอกพื้นที่เข้าแข่งขันได้

สาเหตุของการเปลี่ยนแปลง สภาพการดำเนินชีวิตเปลี่ยนไปใช้การคมนาคมทางบกมากขึ้น และสังคมมอญเริ่มเปิดรับกับกลุ่มคนและเป็นที่รู้จักมากขึ้น

17. ประเพณีการถือผี

ที่มาและสาเหตุการเกิด มาจากความเชื่อเรื่องผีว่า ให้คุณให้โทษได้หากทำถูกต้องหรือปฏิบัติผิดผีโดยละเมิดข้อห้ามหรือละเว้นไม่ปฏิบัติ

บทบาทและการสื่อความหมาย เป็นการถือปฏิบัติสืบต่อกันมาว่าถ้าทำถูกต้องจะอยู่ร่มเย็นเป็นสุข หากทำผิดผีจะถูกลงโทษ จึงเป็นเสมือนกฎเกณฑ์ของสังคมและครอบครัว เพื่อช่วยป้องกันสิ่งเลวร้าย มีผลต่อจิตใจและความเป็นอยู่

สภาพการเปลี่ยนแปลง ช่วงแรกและสองชวามอญในพระประแดงถือปฏิบัติอย่างเคร่งครัด ช่วงที่สามมีผู้ถือผีน้อยลงมาก

สาเหตุของการเปลี่ยนแปลง คนรุ่นใหม่เริ่มละทิ้งความเชื่อบางอย่างไปประกอบกับมองว่าการถือผีเป็นข้อยุ่งยากต้องคอยระวังไม่ให้ผิดผีหลายอย่าง รวมถึงการแต่งงานกับคนไทยและชนชาติอื่น ๆ มากขึ้นจึงละเว้นการถือผี

18. พิธีรำผีมอญ

ที่มาและสาเหตุการเกิด สืบเนื่องจากการถือผีหากมีการผิดผีจะต้องรำผีแก้ไ

บทบาทและการสื่อความหมาย แก้ไขกรณีผิดผี เพื่อทำให้สบายใจและไม่ต้องถูกลงโทษเช่นทำให้หายป่วยไม่ต้องพบกับสิ่งเลวร้ายที่อาจเกิดกับคนในบ้าน จึงเป็นการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของเครือญาติตระกูลเดียวกันและแสดงถึงความห่วงใยที่มีต่อกัน

สภาพการเปลี่ยนแปลง ช่วงแรกพบเห็นได้ทั่วไปในชุมชนมอญ ช่วงที่สองเริ่มลดน้อยลงบ้าง ช่วงที่สามแทบจะไม่มีให้เห็น แบบสองช่วงแรก

สาเหตุของการเปลี่ยนแปลง ครอบครัวที่นับถือผีมีน้อยมาก ส่วนผู้ที่นับถือผีอยู่ก็รู้ข้อห้ามและข้อปฏิบัติตนที่จะทำให้ผิดผีเป็นอย่างดี จึงพยายามไม่ให้เกิดการผิดผีขึ้นเพื่อไม่ต้องประกอบพิธีรำผีที่ถือว่ายุ่งยากในการเตรียมเครื่องใช้และนัดแนะญาติมิตรในตระกูลเดียวกันมาร่วมพิธี (รายละเอียดประกอบในตาราง 136-138 ภาคผนวก ก)

19. พิธีเสี้ยกบาล

ที่มาและสาเหตุการเกิด จากความเชื่อเรื่องผีและสิ่งเหนือธรรมชาติอื่นๆ

กระทำ ทำให้คนเจ็บป่วย เสียสติหรือเกิดอาการที่ไม่สามารถหาสาเหตุได้ในสมัยนั้นหรือ

รักษาด้วยวิธีการต่าง ๆ แล้วไม่หายจึงเห็นว่าต้องนำสิ่งนั้นออกจากผู้ป่วยด้วยการส่ดด้วยของต่าง ๆ เช่นอาหาร เป็นต้น

บทบาทและการสื่อความหมาย เพื่อรักษาผู้ป่วยหรือผู้ที่มีอาการผิดปกติที่เชื่อกันว่าเกิดจากผีกระชားหรือบ้างก็ทำเพื่อป้องกันสิ่งเลวร้ายและอาการเจ็บป่วยที่จะเกิดกับคนในบ้าน เช่นหญิงมีครรภ์ร่ดยการส่ดผีให้ไปกินของที่น้มาภูเขา เช่นไหว้ เพื่อที่จะได้ไม่มารบกวนคนในบ้านให้เดือดร้อน

สภาพการเปลี่ยนแปลง ช่วงแรกมีทำกันทั่วไปในชุมชนมอญพระประแดงสังเกตได้จากตามทางสามแพร่งมักมีกระทงที่ใส่ในพิธีเสียบกลางวางอยู่ ช่วงที่สองยังมีการปฏิบัติสืบต่อมาแต่เริ่มลดน้อยลงบ้างรวมทั้งการถ่ายทอดหรือสอนวิธีปฏิบัติในพิธีต่าง ๆ เริ่มลดน้อยลงมากแต่ยังเห็นมีทำอยู่ทั่วไป ช่วงที่สามการทำพิธีเสียบกลางลดน้อยลงจากช่วงแรกและสองมากร่ดยเห็นแต่เฉพาะผู้เฒ่าผู้แก่บางคนเท่านั้นที่ยังทำเป็น ส่วนคนวัยกลางคนลงมาไม่สามารถทำได้เพราะสวดท่องบ่นคาถาต่าง ๆ ซึ่งเป็นภาษามอญไม่ได้จึงเห็นเพียงพิธีการทำเท่านั้นว่าทำอะไรและทำทางเช่นไร

สาเหตุของการเปลี่ยนแปลง เนื่องจากการแพทย์และความรู้ทางวิทยาศาสตร์มีมากขึ้นทำให้คนรุ่นใหม่หันมารักษาตามวิธีทางการแพทย์สมัยใหม่ต่อเมื่อไม่หายจริง ๆ หรือหมดทางแก้ไขจึงหันมาวิธีเสียบกลางร่ดยให้คนแก่ที่ทำเป็นช่วยรักษาให้ตลอดจนขาดการถ่ายทอดวิธีการให้กับคนรุ่นใหม่ ทำให้พิธีเสียบกลางกำลังจะหมดไปพร้อมกับผู้เฒ่าผู้แก่ที่ทำเป็น (รายละเอียดประกอบในตารางที่ 141-143 ภาคผนวก ก)

20. ประเพณีร่ำเจ้าพ่อเจ้าแม่

ที่มาและสาเหตุการเกิด จากความเชื่อที่ว่าหมู่บ้านต่าง ๆ จะมีเจ้าพ่อเจ้าแม่ประจำหมู่บ้านของตนอยู่เพื่อคุ้มครองรักษาคนในหมู่บ้านให้ร่มเย็นเป็นสุขร่ดยได้รับถ่ายทอดมาจากบรรพบุรุษจากเมืองมอญมาแต่โบราณ ดังนั้นในแต่ละปีจะมีการเฉลิมฉลองเช่นไหว้ แก่บนต่าง ๆ ให้เจ้าพ่อเจ้าแม่ได้ร่วมสนุกและพอใจเพื่อปกป้องรักษาคนในหมู่บ้านไม่ให้เกิดอันตราย

บทบาทและการสื่อความหมาย เพื่อความสบายใจของชาวบ้านในหมู่บ้านว่าได้บวงสรวงและบูชาเจ้าพ่อเจ้าแม่ให้รักษาคนในหมู่บ้านตลอดจนบันดาลให้พืชผลอุดมสมบูรณ์ และผู้

รพบได้ชัยชนะไม่มีใครมารุกรานดังจะเห็นได้จากตำราและ เพื่อสร้างความเชื่อมั่นในการดำเนินชีวิตอันเป็นนั้ ๆ

สภาพการเปลี่ยนแปลง ช่วงแรกและสองปฏิบัติกันเคร่งครัดทุกหมู่บ้าน ช่วงที่สามยังปฏิบัติอยู่แต่อาจเปลี่ยนเครื่องใช้และอุปกรณ์ไปบ้างโดยพยายามรักษาตำราและพิธีกรรมไว้แม้ว่าผู้ราเป็นจะลดจำนวนลงไปจากช่วงแรกและสองมาก

สาเหตุของการเปลี่ยนแปลง การถ่ายทอดผู้รามักเป็นการถ่ายทอดเฉพาะคนในตระกูลเท่านั้นซึ่งคนรุ่นใหม่ ๆ ในตระกูลบางครั้งไม่ได้ถ่ายทอดไว้ และตระกูลอื่น ๆ ก็รามไม่เป็นทำให้งานผู้รามีนมีน้อยลงเพราะทำนการราต่าง ๆ มีมากหลายสิบเท่า

21. ประเพณีฌาปนกิจศพพระสงฆ์มอญ

ที่มาและสาเหตุการเกิด จากความเลื่อมใสในพระพุทธศาสนาของชาวมอญโดยยกย่องพระสงฆ์ว่ามีความแตกต่างจากคนทั่วไปเมื่อมรณะภาพลงจึงไม่ควรเผาพร้อมกับที่ซึ่งใช้เผาคนโดยทั่วไป แต่จะสร้างปราสาทและ เมรุลอยหรือโรงทิมสำหรับฌาปนกิจศพพระสงฆ์ขึ้นใหม่

บทบาทและการสื่อความหมาย ถือเป็นงานบุญที่ชาวบ้านจะช่วยกันจัดและเป็นเจ้าภาพโดยการบริจาคเงินทอง ข้าวของหรือลงแรงก่อสร้างปราสาทบ้าง โรงทิมบ้างเพื่อใช้ฌาปนกิจศพพระสงฆ์มอญเปรียบเสมือนให้อยู่ในพระราชวังหรือปราสาทเป็นการให้เกียรติอย่างสูงแก่พระสงฆ์ที่มรณะภาพ

สภาพการเปลี่ยนแปลง ช่วงแรกชาวบ้านจะมาร่วมแรงร่วมใจกันจัดสร้างโดยอาจใช้เวลาเป็นเดือน ๆ ในการเตรียมปราสาท (ยอดเดี่ยวหรือ5 ยอดแล้วแต่สมณศักดิ์ของพระสงฆ์ที่มรณะภาพ)ตลอดจนอาจจัดสร้างโรงทิมเพื่อใช้ประกอบพิธีสวดและฌาปนกิจศพพระสงฆ์รวมทั้งการบริจาคข้าวของเครื่องใช้ต่าง ๆ ด้วยถือว่าเป็นงานบุญ ช่วงที่สองชาวบ้านยังปฏิบัติร่วมแรงร่วมใจเช่นเดิมแต่อาจลดน้อยลงบ้างโดยบางคนอาจบริจาคเป็นเงินทองแทนการลงแรงรวมทั้งผู้ที่มีความสามารถในการสร้างและประดิษฐ์เริ่มลดลงไปบ้างช่วงที่สามชาวบ้านนิยมช่วยเป็นเงินมากกว่าช่วยแรงและผู้สร้างปราสาทโรงทิมมอญและ เมรุลอยเริ่มเหลือน้อยมากทำให้มีการทำส่วนประกอบเหล่านี้เพื่อใช้ประกอบในพิธีแล้วเก็บไว้ใช้ใหม่โดยการทำเข้าแทนการสร้างใหม่แบบช่วงแรกและช่วงสอง

สาเหตุของการเปลี่ยนแปลง สภาพความเป็นอยู่ของชาวบ้านเปลี่ยนไปมากต้องทำงานในภาคอุตสาหกรรมและธุรกิจมากขึ้นจึงไม่มีเวลาไปจัดเตรียมและร่วมแรงกันเป็นเดือน ๆ เพื่อสร้างโรงทิม เมรุลอยตลอดจนส่วนประกอบอื่น ๆ แต่ยังคงการทำงานบุญจึงใช้การบริจาคเงินแทนสิ่งของและแรงงานประกอบกับวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ใช้เริ่มหายากและมีราคาแพงขึ้นรวมทั้งผู้ที่สามารถสร้างได้มีจำนวนลดลงเพราะขาดการถ่ายทอดจึงใช้การเช่าแทนการสร้างใหม่ซึ่งสะดวกรวดเร็วกว่าและสิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายและแรงงานน้อยกว่า

22. ประเพณีการละเล่นลูกทูน

ที่มาและสาเหตุการเกิด จากพุทธประวัติ เมื่อพระพุทธเจ้าเสด็จดับขันธปรินิพพานแล้วมีลูกไฟลอยมาเพื่อเผาพระบรมศพโดยไม่มีผู้ใดจุดทำให้ชาวมอญนำมาประยุกต์ดัดแปลงทำลูกทูนเพื่อใช้ฌาปนกิจศพพระสงฆ์ซึ่งชาวมอญให้ความเคารพยกย่อง

บทบาทและการสื่อความหมาย เป็นการบูชาด้วยไฟที่เปรียบว่าส่องลอยมาแทนการจุดเผาแบบศพคนทั่วไป จึงถือว่าได้บุญแรงต่อมาจึงเชื่อมโยงจัดแข่งขันสร้างความสนุกสนานให้ชาวบ้านและเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของชาวมอญในหมู่บ้านต่าง ๆ ที่มาร่วมงานบุญด้วยกัน

สภาพการเปลี่ยนแปลง ช่วงแรกปฏิบัติกันแพร่หลายโดยแต่ละหมู่บ้านมอญในอำเภอพระประแดงจะมีการถ่ายทอดและสอนกันทำลูกทูน ช่วงที่สองผู้ทำลูกทูนเป็นลดน้อยลงมากและขาดการสอนต่อรวมทั้งประเพณีการละเล่นลูกทูนได้หมดไปจากพระประแดงในตอนต้นของช่วงที่สอง (พ.ศ. 2474)

สาเหตุของการเปลี่ยนแปลง เนื่องจากการขยายตัวของโรงงานที่อยู่อาศัยในอ.พระประแดงมีขึ้นอย่างรวดเร็วทำให้สถานที่กว้างต่าง ๆ ลดน้อยลงและไม่สามารถเล่นลูกทูนได้เนื่องจากที่ว่างไม่เพียงพอประกอบกับอาจเกิดอันตรายแก่บ้านเรือนและทรัพย์สินรวมทั้งผู้ดูผู้ชมหากเกิดระเบิดขึ้น (รายละเอียดประกอบในตารางที่ 139-140 ภาคผนวก ก)

23. ประเพณีงานศพแบบมอญ

ที่มาและสาเหตุการเกิด เป็นความเชื่อในเรื่องการตายดีตายไม่ดีและรวมถึงการทำให้ผู้ตายได้ไปสู่สุคติได้นอนเรือนสวรรค์ที่สวยงามตลอดจนความเชื่อเรื่องชาติหน้ามีจริงจึงพยายามสร้างเป็นปริศนาธรรมต่าง ๆ ที่แฝงอยู่ในพิธีกรรมและข้าวของเครื่องใช้ต่าง ๆ ที่ใช้ประกอบพิธี

บทบาทและการสื่อความหมาย เชื่อว่าช่วยให้ผู้ตายได้ไปดี ตลอดจนแสดงถึงความกตัญญูของลูกหลานที่มีต่อผู้ตาย และเตือนสติของลูกหลานและผู้มาร่วมพิธีให้ระลึกถึงคุณงามความดีและสัจธรรมของชีวิตคนที่แฝงอยู่กับพิธีกรรมและเครื่องใช้ต่าง ๆ ที่ประกอบในพิธี

สภาพการเปลี่ยนแปลง ช่วงแรกและสอง ชาวมอญปฏิบัติเคร่งครัดเป็นแนวทางเดียวกันแต่เริ่มลดน้อยลงบ้างในช่วงที่สองตอนปลาย ช่วงที่สามผู้ปฏิบัติตามประเพณีลดน้อยลงมากตลอดจนมีการปรับรูปแบบและผสมผสานตามความเหมาะสม เช่นย้ายไปจัดตามวัดแทนการจัดที่บ้าน เป็นต้น

สาเหตุของการเปลี่ยนแปลง สภาพความเป็นอยู่ไม่เอื้ออำนวยให้จัดตามประเพณีดั้งเดิม เช่นยุ่งยากในการจัดเตรียมอุปกรณ์ที่ใช้ตลอดจนค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ที่ต้องซื้อหามาแทนการหาได้จากท้องถิ่น เช่นอดีตรวมทั้งความไม่สะดวกของผู้ร่วมงานและความเชื่อที่เปลี่ยนไปทำให้จัดตามที่เห็นว่าเหมาะสมและสะดวกโดยเปลี่ยนแปลงรูปแบบไปบ้างหรือตัดขั้นตอนที่ยุ่งยากลงไป (รายละเอียดประกอบในตารางที่ 130-132 ภาคผนวก ก)

24. ประเพณีมอญร้องไห้

ที่มาและสาเหตุการเกิด จากความเสียหายของลูกหลานและญาติมิตรที่ร้องไห้คร่ำครวญถึงผู้ตายต่อมาจึงพัฒนาเป็นรูปแบบของประเพณีมอญร้องไห้ที่มีจังหวะลีลาการร้องประกอบดนตรี

บทบาทและการสื่อความหมาย แสดงถึงความรักและอาวรณ์ของลูกหลานที่มีต่อผู้ตาย โดยการสรรเสริญความดีที่ผู้ตายเคยกระทำ เช่นการเลี้ยงดูอบรมสั่งสอนลูกหลาน

สภาพการเปลี่ยนแปลง ช่วงแรกชาวมอญในพระประแดงถือปฏิบัติกันทั่วไปโดยจะร้องที่บ้านเพราะนาศพไวกที่บ้าน ผู้ร้องได้แก่ลูกหลานของผู้ตายจะร้องเป็นภาษามอญแบ่งการร้องเป็น 3 เวลา คือ ย่ำคำ เทียวคีน ย่ำรุ่ง ดังนั้นผู้ที่ได้ยินคือเพื่อนบ้านใกล้ ๆ กับบ้านที่มิตนตาย ช่วงที่สองยังมีรูปแบบเดิมผสมผสานกับการร้องโดยผู้อื่นซึ่งอาจจ้างหรือขอแรงคนรู้จักที่ร้องได้มาร้องให้ในงาน ดังนั้นผู้มาร่วมงานจะได้ฟังด้วยหรืออาจจ้างวงปี่พาทย์มอญมาบรรเลงและร้องให้ด้วย โดยร้องเป็นภาษามอญภาษาไทย ช่วงที่สามอาจกล่าวได้ว่ารูปแบบการร้องให้ตามประเพณีมอญร้องไห้แบบเดิมนอ. พระประแดงหมดไป คงเห็นมีเพียงการจ้างวงปี่พาทย์มอญมาร้องแทนแต่ก็เริ่มลดลงเช่นกันโดยสิ่งที่เข้ามาแทนรูปแบบแรกและ

รูปแบบสองนั้นได้แก่ การเปิดเทบบันทึกลงเสียงในงานแทนการร้องเองและการจำร้องซึ่งเป็นการร้องสด โดยเทบบันทึกลงร้องเป็นภาษาไทยบนมอญ

สาเหตุของการเปลี่ยนแปลง เนื่องจากลูกหลานรุ่นใหม่ไม่สามารถพูดภาษามอญได้ เพราะเข้าศึกษากับโรงเรียนจึงไม่ค่อยมีโอกาสดำใช้ภาษามอญ ตลอดจนการจัดงานศพแบบมอญดั้งเดิมก็เปลี่ยนแปลงไปด้วยคือนิยมจัดตามวัดมากกว่า และวงปีพาทย์มอญก็เริ่มมีผู้เล่นน้อยลงมากจึงหันมาใช้การเปิดเทบบันทึกลงเสียงแทนเพราะสะดวกและสิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายน้อยกว่า (รายละเอียดประกอบในตารางที่ 133-135 ภาคผนวก ก)

25. พิธีรำ 3 ถาด

ที่มาและสาเหตุการเกิด สืบเนื่องจากงานศพแบบมอญที่เชื่อว่าบริเวณที่จะนำศพเผามีเจ้าที่เจ้าทางและดวงวิญญาณต่าง ๆ วนเวียนอยู่ดังนั้นจึงควรทำพิธีขอขมาบอกกล่าวเพื่อให้พิธีเผาดำเนินไปด้วยดีไม่มีอุปสรรค ตลอดจนบอกกล่าวดวงวิญญาณของผู้ตายก่อนเผา บทบาทและการสื่อความหมาย เพื่อขอขมาเจ้าที่เจ้าทางและดวงวิญญาณบริเวณที่ใช้เผาศพรวมทั้งดวงวิญญาณผู้ตายก่อนเผา ซึ่งอาจมาเข้าร่างผู้รำเพื่อสั่งเสียลูกหลานหรือเล่าสาเพื่อนฝูงคนที่รู้จักหรือกล่าวติชมการจัดงานศพให้ หรือเรียกร้องในสิ่งที่ต้องการเพื่อให้ลูกหลานทำหรือรวมทั้งบอกกล่าวให้ลูกหลานทำดีเป็นต้น ทำให้ลูกหลานและญาติมิตรสบายใจว่าผู้ตายไปดีหรือกำลังเดือดร้อนต้องการความช่วยเหลืออะไรบ้างก็จะทำให้

สภาพการเปลี่ยนแปลง ช่วงแรกและช่วงที่สองพบเห็นได้ทั่วไป ช่วงที่สามอาจลดน้อยลงไปบ้างแต่ยังมีการรักษาให้ปฏิบัติสืบต่อกันมา

สาเหตุของการเปลี่ยนแปลง เนื่องจากบางคนเริ่มจัดงานศพตามรูปแบบอื่นๆ และมีได้เคร่งครัดตามที่บรรพบุรุษเคยปฏิบัติกันมาจึงไม่ได้ประกอบพิธีรำ 3 ถาด

26. พิธีชักวิญญาณ

ที่มาและสาเหตุการเกิด จากความเชื่อเรื่องผีและวิญญาณโดยแบ่งเป็นตายดีและตายไม่ดีหรือตายหง ซึ่งการตายหงถือกันว่าดวงวิญญาณผู้ตายจะวนเวียนบริเวณที่ตายและอาจทำร้ายผู้อื่นเพราะแค้นหรือทรมานก่อนตายหรือตายโดยไม่รู้ตัวอย่างกระทันหัน

บทบาทและการสื่อความหมาย ผู้ที่ตายในลักษณะดังกล่าวจำเป็นต้องทำพิธีชกวิญญาณให้ไปอยู่ในที่ที่ควรอยู่คือวัดเพื่อไม่ให้ไปทารายผู้อื่น เป็นการป้องกันการตายซ้ำในบริเวณที่มีผู้ตายโหง จึงมีผลต่อความสบายใจของผู้อยู่ในละแวกดังกล่าวและญาติมิตรผู้ตายเอง

สภาพการเปลี่ยนแปลง ช่วงแรกและช่วงที่สองปฏิบัติกันทั่วไป ช่วงที่สามเริ่มลดลงมาก สาเหตุของการเปลี่ยนแปลง เริ่มมีผู้ปฏิบัติลดลงเพราะไม่ค่อยเชื่อถือในเรื่องนั้นมองว่าเป็นเรื่องมงายและไม่มีเหตุผลต้องทำ

27. ประเพณีการบวชแบบมอญ

ที่มาและสาเหตุการเกิด จากพุทธประวัติเมื่อทรงออกผนวชโดยขี้อากัณฐกะและแต่งเครื่องทรงกษัตริย์ที่มีเครื่องประดับและปลงพระเกศาที่แม่น้ำ ณ.สถานที่ทรงผนวชประกอบกับตำนานเรื่องสามเณรบวชแล้วมารดาไม่ตกรกเพราะผลบุญส่งถึง

บทบาทและการสื่อความหมาย เป็นการปฏิบัติที่ชาวพุทธเชื่อว่าได้ทดแทนบุญคุณบิดามารดาทำให้เกิดความสบายใจแก่ทุกคนและได้ศึกษาพระธรรมคำสั่งสอนศีลธรรมต่าง ๆ ก่อนมีครอบครัวเพื่อใช้ในการดำเนินชีวิต

สภาพการเปลี่ยนแปลง ช่วงแรกปฏิบัติกันเคร่งครัดและเชื่อว่าบ้านใดที่มีฐานะน่าจะขี้อากัณฐกะไปบวชตามแบบโบราณ ช่วงที่สองภาคนิยมนั่งแคร่ให้เพื่อน ๆ แห่ไปขอขมาญาติพี่น้อง ช่วงที่สามเริ่มลดขั้นตอนลงไปและบางคนเริ่มบวชนาคแบบไทยคือโกนผมเลยก็มีตลอดจนลดขั้นตอนลงเพื่อความสะดวก

สาเหตุของการเปลี่ยนแปลง ไม่สะดวกที่จะปฏิบัติตามเดิมเพราะเสียเวลาและค่าใช้จ่ายเช่นขบวนแห่ต้องมีสาว ๆ มาร่วมมากจะต้องเตรียมของก้าโลกกลับไป และปัจจุบันมีการแต่งงานข้ามไปมาระหว่างคนไทย คนมอญ คนจีน ทำให้รูปแบบและพิธีต่าง ๆ ปรับเปลี่ยนตามแต่จะตกลงกัน (รายละเอียดประกอบในตารางที่ 124-126 ภาคผนวก ก)

28. ประเพณีการโกนจุกแบบมอญ

ที่มาและสาเหตุการเกิด เชื่อว่าช่วยป้องกันผีกระชากเด็กด้วยนึกว่าเป็นลูกเจ้าพ่อเจ้าแม่คล้ายตุ๊กตาเสียกบาลตามศาลหรือพระภูมิเจ้าที่ และยังเป็นการแก้เคล็ดให้เด็กเลี้ยงง่ายไม่เจ็บโรคไม่ชกน

บทบาทและการสื่อความหมาย ทาให้พ่อแม่สบายใจว่าเด็กจะปลอดภัยไม่เจ็บไข้ได้ป่วยหรือเกเรคือชนและช่วยทาให้เด็กและครอบครัวรับรู้สภาพของเด็กกว่ากำลังจะเป็นผู้ใหญ่แล้วเมื่อโรคจนจุกออกจึงควรควบคุมดูแลประพฤตินาให้เหมาะสมกับวัย รวมถึงการเติบโตอย่างงอกงามคล้ายพมใหม่เป็นสิริมงคลแก่เด็ก

สภาพการเปลี่ยนแปลง ช่วงแรกนิยมปฏิบัติกันทั่วไปตามประเพณีโบราณที่สืบต่อกันมา ช่วงที่สอง จำนวนเด็กไว้ผมจุกลดลงบ้างแต่ยังมีการปฏิบัติตามประเพณีไว้จนจุกอยู่โดยเริ่มตัดแปลงให้พระหรือผู้เฒ่าผู้แก่รักษาให้ ช่วงที่สามประเพณีนี้หมดไปจากพระประแดงเพราะเด็กไม่นิยมไว้จุกประกอบกับผู้ที่ไว้ซึ่งมีจำนวนน้อยมากก็มีกาให้พระรักษาให้มากกว่า

สาเหตุของการเปลี่ยนแปลง เพื่อตัดความยุ่งยากตามพิธีโบราณและเด็กรุ่นใหม่ไม่นิยมไว้จุกแล้วแต่จะไว้ผมทรงนักเรียนเหมือน ๆ กันหมดเพราะเข้าศึกษาในโรงเรียนรวมถึงมองว่าเป็นเรื่องยุ่งยาก และสิ้นเปลืองค่าใช้จ่าย (รายละเอียดประกอบตารางที่ 127-129 ภาคผนวก ก)

29. ประเพณีแต่งงานแบบมอญ

ที่มาและสาเหตุการเกิด ความเชื่อและการนับถือผีที่มีต่อบรรพบุรุษโดยมองว่าเป็นเรื่องทางโลกพระสงฆ์ไม่ควรเข้ามาเกี่ยวข้อง

บทบาทและการสื่อความหมาย เป็นการเริ่มต้นชีวิตครอบครัวโดยเชื่อว่าฝ่ายหญิงจะเริ่มต้นเข้ามาอยู่ในตระกูลใหม่จึงทาให้บอกกล่าวบรรพบุรุษ เช่นไว้ผมเปียตายายเพื่อทารับทราบและอวยพรคู่บ่าวสาวจึงสะท้อนความผูกพันในครอบครัวที่มีต่อกัน

สภาพการเปลี่ยนแปลง ช่วงแรกและช่วงที่สองปฏิบัติอย่างเคร่งครัดและค่อย ๆ ลดลงบ้างหรือผสมผสานรูปแบบเนื่องจากมีการแต่งงานข้ามกลุ่ม เช่นมีจิตใจเสีย เสียพระ เป็นต้น

สาเหตุของการเปลี่ยนแปลง เริ่มแต่งงานข้ามกลุ่มระหว่างไทย มอญ จีน และ กลุ่มอื่น ๆ โดยรับรูปแบบการแต่งงานตามความเหมาะสมเพราะในละแวกชุมชนมอญเองมีกลุ่มของชาวไทยมุสลิม และผู้นับถือศาสนาคริสต์อาศัยอยู่ด้วยตลอดจนชาวไทยและชาวจีน และในกลุ่มชาวมอญเองก็มีการนับถือผีน้อยลง

สรุปผลการวิจัยจากการสำรวจข้อมูล (บทที่ 5)

ผลการวิจัยในบทที่ 5 ซึ่งเป็นผลจากการสำรวจประเด็นของข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง การรู้จักสื่อพื้นบ้านในวัฒนธรรมมอญใน อ.พระประแดง จำนวน 17 สื่อแหล่งที่ทำาให้รู้จักสื่อพื้นบ้าน บทบาทของสื่อพื้นบ้านที่มีต่อตัวบุคคล ต่อชุมชนมอญพระประแดง ต่อสังคมชาวมอญโดยทั่วไปการรักษาสื่อพื้นบ้านและการทดสอบสมมุติฐานสรุปผลในแต่ละส่วน ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ผลการวิจัยปรากฏว่า กลุ่มตัวอย่างแบ่งเป็นเพศชายและหญิงจำนวน เท่ากันรวมจำนวน 240 คน มีอายุระหว่าง 60 ปีขึ้นไป และ 20-29 ปีมากที่สุด (จำนวน 56 และ 54 หรือร้อยละ 23.3 และ 22.5 ตามลำดับ) มีระดับการศึกษาในชั้นมัธยมปลายและประถมศึกษาศึกษามากที่สุด (จำนวน 71 และ 60 คน หรือร้อยละ 29.6 และ 25.0 ตามลำดับ) ประกอบอาชีพค้าขายและธุรกิจเอกชนจำนวนพอ ๆ กัน (49 และ 42 คน หรือร้อยละ 20.4 และ 17.5ตามลำดับ) มีรายได้ต่ำกว่า 5,000บาทต่อเดือน (89 คน หรือร้อยละ 37.1)

2. การรู้จักสื่อพื้นบ้านในวัฒนธรรมมอญในอ. พระประแดง

ผลการวิจัยปรากฏว่า กลุ่มตัวอย่าง รู้จักสื่อพื้นบ้านต่าง ๆ เรียงตามลำดับดังนี้

ประเพณีสงกรานต์	มีผู้รู้จักจำนวน	240 คน	หรือร้อยละ	100.0
ประเพณีปล่อยนกปล่อยปลา	มีผู้รู้จักจำนวน	240 คน	หรือร้อยละ	100.0
ประเพณีการละเล่นสะบ้า	มีผู้รู้จักจำนวน	240 คน	หรือร้อยละ	100.0
ประเพณีการละเล่นทะเลยมอญ	มีผู้รู้จักจำนวน	224 คน	หรือร้อยละ	93.3
ประเพณีแห่หงส์ธงตะขาบ	มีผู้รู้จักจำนวน	221 คน	หรือร้อยละ	92.1
ประเพณีตักบาตรน้ำผึ้ง	มีผู้รู้จักจำนวน	212 คน	หรือร้อยละ	88.3
ประเพณีการบวงแบบมอญ	มีผู้รู้จักจำนวน	212 คน	หรือร้อยละ	88.3
พิธีงานศพแบบมอญ	มีผู้รู้จักจำนวน	208 คน	หรือร้อยละ	86.7
ประเพณีส่งข้าวสงกรานต์	มีผู้รู้จักจำนวน	207 คน	หรือร้อยละ	86.3
พิธีรำผีมอญ	มีผู้รู้จักจำนวน	187 คน	หรือร้อยละ	77.9

ประเพณีมอญร้องไห้	มีผู้รู้จักจำนวน	184 คน	หรือร้อยละ	76.7
ประเพณีค้ำโพง	มีผู้รู้จักจำนวน	148 คน	หรือร้อยละ	61.7
ประเพณีการโกนจุกแบบมอญ	มีผู้รู้จักจำนวน	133 คน	หรือร้อยละ	55.4
พิธีเสียดกบาล	มีผู้รู้จักจำนวน	106 คน	หรือร้อยละ	44.2
ประเพณีการละเล่นลูกหนู	มีผู้รู้จักจำนวน	98 คน	หรือร้อยละ	40.8
ประเพณีการละเล่นสะบ้าทอย	มีผู้รู้จักจำนวน	73 คน	หรือร้อยละ	30.4
ประเพณีการละเล่นฝีมอญ	มีผู้รู้จักจำนวน	44 คน	หรือร้อยละ	18.3

สรุปมีผู้รู้จักสื่อพื้นบ้านในวัฒนธรรมมอญเฉลี่ย 175 คน หรือ ร้อยละ 72.9

ดังนั้นสื่อพื้นบ้านที่กลุ่มตัวอย่างทุกคนรู้จักได้แก่ประเพณีสงกรานต์ ประเพณีปล่อยนกปล่อยปลา ประเพณีการละเล่นสะบ้า ซึ่งเป็นที่รู้จักกันแพร่หลายของคนทั่วไปส่วนสื่อพื้นบ้านที่กลุ่มตัวอย่างเกือบทั้งหมดรู้จักได้แก่ ประเพณีการละเล่นตะแยมมอญ (ร้อยละ 93.3) ประเพณีแห่ธงสี่รงค์ขาบ (ร้อยละ 92.1) ประเพณีตักบาตรน้ำผึ้ง (ร้อยละ 88.3) ประเพณีการบวชแบบมอญ (ร้อยละ 88.3) พิธีงานศพแบบมอญ (ร้อยละ 86.7) และประเพณีใส่ข้าวสงกรานต์ (ร้อยละ 86.37) ส่วนสื่อพื้นบ้านที่กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่รู้จักประมาณ 3 ใน 4 ของจำนวนกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ พิธีราฝีมอญ (ร้อยละ 77.9) และประเพณีมอญร้องไห้ (ร้อยละ 76.7) และสื่อพื้นบ้านที่กลุ่มตัวอย่างประมาณครึ่งหนึ่งรู้จักได้แก่ ประเพณีค้ำโพง (ร้อยละ 61.7) ประเพณีการโกนจุกแบบมอญ (ร้อยละ 55.4) ส่วนที่เหลือเป็นประเพณีที่กลุ่มตัวอย่างรู้จักไม่ถึงครึ่งหนึ่งซึ่งเป็นสื่อพื้นบ้านที่กำลังจะสูญหายไปแล้วจาก อ.พระประแดง ได้แก่พิธีเสียดกบาล (ร้อยละ 44.2) ประเพณีการละเล่นลูกหนู (ร้อยละ 40.8) ประเพณีการละเล่นสะบ้าทอย (ร้อยละ 30.4) และประเพณีการละเล่นฝีมอญ (ร้อยละ 18.3)

เมื่อนำจำนวนและค่าร้อยละมาเฉลี่ยพบว่าสื่อพื้นบ้านในวัฒนธรรมมอญใน อ.พระประแดงมีผู้รู้จักจำนวน 175 คน หรือร้อยละ 72.9

3. แหล่งที่ทำาให้รู้จักสื่อพื้นบ้านในวัฒนธรรมมอญใน อ.พระประแดง
ผลการวิจัยเกี่ยวกับแหล่งที่ทำาให้กลุ่มตัวอย่างรู้จักสื่อพื้นบ้านต่าง ๆ ในวัฒนธรรมมอญใน อ.พระประแดงได้แบ่งแหล่งที่ทำาให้รู้จักออกเป็น 5 แหล่ง ดังนี้

1. เติบรัตและใช้ชีวิตอยู่ในสังคมชาวมอญ
2. เข้าร่วมในประเพณีอยู่เป็นประจำ
3. เข้าร่วมในประเพณีอยู่บ้าง
4. รู้จักจากสื่อมวลชน
5. รู้จักจากผู้อื่น

โดยสรุปแหล่งที่ทำาให้รู้จักสื่อพื้นบ้านต่างๆ ในวัฒนธรรมมอญใน อ.พระประแดงมากที่สุดได้ดังนี้

<u>สื่อพื้นบ้าน</u>	<u>แหล่งที่ทำาให้รู้จัก</u>	<u>ร้อยละ</u>
ประเพณีสงกรานต์	เข้าร่วมในประเพณีอยู่บ้าง	51.7
ประเพณีการละเล่นสะบ้า	เข้าร่วมในประเพณีอยู่บ้าง	47.9
ประเพณีแห่ธงสังฆตะขาบ	เข้าร่วมในประเพณีอยู่เป็นประจำ	45.8
ประเพณีการละเล่นทะเลยมมอญ	เติบโตและใช้ชีวิตอยู่ในสังคมชาวมอญ	45.4
ประเพณีปล่อยนกปล่อยปลา	เข้าร่วมในประเพณีอยู่บ้าง	42.9
พิธีงานศพแบบมอญ	เข้าร่วมในประเพณีอยู่บ้าง	42.1
ประเพณีการบวชแบบมอญ	เข้าร่วมในประเพณีอยู่บ้าง	40.8
พิธีรำผีมอญ	เติบโตและใช้ชีวิตอยู่ในสังคมชาวมอญ	37.5
ประเพณีมอญร้องไห้	เข้าร่วมในประเพณีอยู่บ้าง	36.7
ประเพณีตักบาตรน้ำผึ้ง	เข้าร่วมในประเพณีอยู่เป็นประจำ	32.9
ประเพณีสงฆ์ข้าวสงกรานต์	เติบโตและใช้ชีวิตอยู่ในสังคมชาวมอญ	32.1
ประเพณีการรอกนกแบบมอญ	เติบโตและใช้ชีวิตอยู่ในสังคมชาวมอญ	32.1
ประเพณีเค้ารพ	เข้าร่วมในประเพณีอยู่บ้าง	16.7
ประเพณีการละเล่นลูกหนู	เข้าร่วมในประเพณีอยู่บ้าง	19.6

ประเพณีการละเล่นสะบ้าทอย	เติบโตและใช้ชีวิตอยู่ในสังคมชาวมอญ	17.6
พิธีเสียดกบาล	เติบโตและใช้ชีวิตอยู่ในสังคมชาวมอญ	17.5
	และเข้าร่วมในประเพณีอยู่บ้าง	17.5
ประเพณีการละเล่นฝีมอญ	เติบโตและใช้ชีวิตอยู่ในสังคมชาวมอญ	7.1

จากการวิจัยจะพบว่ากลุ่มตัวอย่างรู้จักสื่อพื้นบ้านต่างๆ ในวัฒนธรรมมอญใน อ. พระประแดงมากที่สุดจากประสบการณ์ตรง กล่าวคือสื่อพื้นบ้านที่รู้จักมากที่สุดจากการเติบโต และใช้ชีวิตอยู่ในสังคมชาวมอญได้แก่ ประเพณีการละเล่นตะแยมมอญ ประเพณีส่งข้าวสงกรานต์ พิธีรำฝีมอญ ประเพณีการโขนจุกแบบมอญ พิธีเสียดกบาล ประเพณีการละเล่นสะบ้าทอย ประเพณีการละเล่นฝีมอญ ส่วนสื่อพื้นบ้านที่รู้จักมากที่สุดจากการเข้าร่วมประเพณีอยู่เป็นประจำ ได้แก่ ประเพณีสงกรานต์ ประเพณีแหงสังฆตะขาบและประเพณีตักบาตรน้ำผึ้ง สำหรับสื่อพื้นบ้านที่รู้จักกันมากที่สุดจากการเข้าร่วมประเพณีอยู่บ้าง ได้แก่ ประเพณีปลอยนกปลอยปลา ประเพณีการละเล่นสะบ้า ประเพณีการบวชแบบมอญ พิธีงานศพแบบมอญ ประเพณีมอญร้องไห้ พิธีเสียดกบาล และประเพณีการละเล่นลูกหนู

สำหรับแหล่งที่ทำาให้รู้จักสื่อพื้นบ้านจากสื่อมวลชนและรู้จักจากผู้อื่นนั้นพบว่ามีเพียง 2 สื่อที่รู้จักจากสื่อมวลชน คือ ประเพณีปลอยนกปลอยปลา และประเพณีส่งข้าวสงกรานต์ จำนวน 6 และ 2 คน ตามลำดับ ส่วนการรู้จักจากผู้อื่นนั้นมีหลายสื่อที่มีผู้ระบุว่ารู้จักจากแหล่งนี้ แต่มีจำนวนไม่มาก ได้แก่ ประเพณีตักบาตรน้ำผึ้ง (24 คน) ประเพณีมอญร้องไห้ (20 คน) ประเพณีการละเล่นลูกหนู ประเพณีค้ำโผ และประเพณีการละเล่นฝีมอญ (12 คน) ประเพณีการโขนจุกแบบมอญ และพิธีรำฝีมอญ (10 คน) ประเพณีแหงสังฆตะขาบ (8 คน) ประเพณีการละเล่นตะแยมมอญ พิธีงานศพแบบมอญและประเพณีส่งข้าวสงกรานต์ (6 คน) ประเพณีการละเล่นสะบ้าทอยและพิธีเสียดกบาล (4 คน)

4. บทบาทของสื่อพื้นบ้านในวัฒนธรรมมอญที่มีต่อตัวบุคคล

ผลการวิจัยเกี่ยวกับการมีบทบาทต่อตัวบุคคลของสื่อพื้นบ้านในวัฒนธรรมมอญ แต่ละสื่อปรากฏมีกลุ่มตัวอย่างระบุ ดังนี้

ประเพณีปล่อยนกปล่อยปลา	จำนวน	190 คน	หรือร้อยละ	79.2
ประเพณีการละเล่นสะบ้า	จำนวน	180 คน	หรือร้อยละ	75.0
ประเพณีสงกรานต์	จำนวน	158 คน	หรือร้อยละ	65.8
ประเพณีส่งข้าวสงกรานต์	จำนวน	152 คน	หรือร้อยละ	63.3
ประเพณีการบวชแบบมอญ	จำนวน	146 คน	หรือร้อยละ	60.8
ประเพณีการละเล่นทะเลยมมอญ	จำนวน	141 คน	หรือร้อยละ	58.7
ประเพณีตักบาตรน้ำผึ้ง	จำนวน	141 คน	หรือร้อยละ	58.7
ประเพณีแห่หงส์ธงตะขาบ	จำนวน	135 คน	หรือร้อยละ	56.2
พิธีรำผีมอญ	จำนวน	116 คน	หรือร้อยละ	48.3
ประเพณีค้ำโพง	จำนวน	114 คน	หรือร้อยละ	47.5
พิธีงานศพแบบมอญ	จำนวน	74 คน	หรือร้อยละ	30.8
พิธีเสียบบาล	จำนวน	60 คน	หรือร้อยละ	25.0
ประเพณีมอญร้องไห้	จำนวน	56 คน	หรือร้อยละ	23.3
ประเพณีการละเล่นลูกหนู	จำนวน	53 คน	หรือร้อยละ	22.1
ประเพณีการโรนจุกแบบมอญ	จำนวน	44 คน	หรือร้อยละ	18.3
ประเพณีการละเล่นสะบ้าทอย	จำนวน	42 คน	หรือร้อยละ	17.5
ประเพณีการละเล่นผีมอญ	จำนวน	22 คน	หรือร้อยละ	9.2
<u>สรุปมีบทบาทต่อบุคคลเฉลี่ย</u>	จำนวน	107 คน	มีค่าร้อยละเฉลี่ย	44.7

ดังนั้นสื่อพื้นบ้านในวัฒนธรรมมอญที่กลุ่มตัวอย่างระบุว่า มีบทบาทต่อตัวบุคคลเกินร้อยละ 50.0 เรียงจากมากไปน้อยได้แก่ ประเพณีปล่อยนกปล่อยปลา ประเพณีการละเล่นสะบ้า ประเพณีสงกรานต์ ประเพณีการบวชแบบมอญ ประเพณีการละเล่นทะเลยมมอญ ประเพณีส่งข้าวสงกรานต์ ประเพณีตักบาตรน้ำผึ้ง และประเพณีแห่หงส์ธงตะขาบ ซึ่งเป็นสื่อ

พื้นที่ที่ชาวมอญพระประแดงได้จัดให้มีขึ้นทุกปี ส่วนสื่อพื้นบ้านที่เหลือมีการระงับว่ามีบทบาทต่อบุคคลต่ำกว่า ร้อยละ 50.0 นั้นเป็นประเพณีที่กำลังจะหมดไป และหมดไปแล้วจาก อ.พระประแดง ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับข้อมูลที่ได้รับจากการสัมภาษณ์แบบลึกในบทที่ 4 ได้แก่สื่อพื้นบ้านต่อไปนี้ พิธีรำผีมอญ ประเพณีค้ำทัพ พิธีงานศพแบบมอญ พิธีเสียดกบาล ประเพณีมอญร้องไห้ ประเพณีการละเล่นลูกหนู ประเพณีการโขนจุกแบบมอญ ประเพณีการละเล่นสะบ้าทอย และประเพณีการละเล่นผีมอญ ตามลำดับ

สำหรับบทบาทของสื่อพื้นบ้านในวัฒนธรรมมอญที่มีต่อตัวบุคคลนั้น กลุ่มตัวอย่างระบุเป็นบทบาทต่าง ๆ ดังนี้

1. ได้รับความสบายใจ
2. ได้รับความสนุกสนาน
3. ได้เรียนรู้ประเพณี
4. ได้รับความภูมิใจ
5. เชื่อมโยงความสัมพันธ์ของครอบครัว

โดยกลุ่มตัวอย่างระบุถึงบทบาทต่าง ๆ ข้างต้นที่ปรากฏในแต่ละสื่อมากที่สุดสรุปได้ดังต่อไปนี้

<u>สื่อพื้นบ้าน</u>	<u>บทบาทที่มีต่อตัวบุคคล</u>	<u>ร้อยละ</u>
ประเพณีปล่อยนกปล่อยปลา	ได้รับความสบายใจ	76.2
ประเพณีตักบาตรน้ำผึ้ง	ได้รับความสบายใจ	54.6
ประเพณีการละเล่นสะบ้า	ได้รับความสนุกสนาน	49.6
ประเพณีค้ำทัพ	ได้รับความสบายใจ	47.5
ประเพณีส่งข้าวสงกรานต์	ได้รับความสบายใจ	46.3
ประเพณีการละเล่นทะเลยมอญ	ได้รับความสนุกสนาน	45.8
ประเพณีการบวชแบบมอญ	ได้รับความสนุกสนาน	45.8
ประเพณีสงกรานต์	ได้รับความสนุกสนาน	32.1
ประเพณีแห่หงส์ธงตะขาบ	ได้รับความสบายใจ	32.1

<u>สื่อพื้นบ้าน</u>	<u>บทบาทที่มีต่อตัวบุคคล</u>	<u>ร้อยละ</u>
พิธีรำผีมอญ	ได้รับความสบายใจ	30.4
พิธีเสียดบากล	ได้รับความสบายใจ	21.7
พิธีงานศพแบบมอญ	ได้รับความสบายใจ	18.3
ประเพณีการละเล่นสะบ้าทอย	ได้รับความสนุกสนาน	16.3
ประเพณีการโขนจุกแบบมอญ	ได้รับความสบายใจ	15.0
ประเพณีการละเล่นลูกหนู	ได้รับความสนุกสนาน	13.8
ประเพณีการละเล่นผีมอญ	ได้รับความสนุกสนาน	9.2
ประเพณีมอญร้องไห้	ได้รับความสบายใจ	5.4

5. บทบาทของสื่อพื้นบ้านในวัฒนธรรมมอญที่มีต่อชุมชนมอญพระประแดง

ผลการวิจัย เกี่ยวกับการมีบทบาทต่อชุมชนมอญพระประแดงของสื่อพื้นบ้านในวัฒนธรรมมอญแต่ละสื่อปรากฏมีกลุ่มตัวอย่างระบุ ดังนี้

ประเพณีสงกรานต์	จำนวน	206	คน	หรือร้อยละ	85.8
ประเพณีการละเล่นสะบ้า	จำนวน	204	คน	หรือร้อยละ	85.0
ประเพณีการละเล่นทะเลยมอญ	จำนวน	166	คน	หรือร้อยละ	69.2
ประเพณีแห่หงส์ธงตะขาบ	จำนวน	154	คน	หรือร้อยละ	64.2
ประเพณีบ่สอยนกบสอยปลา	จำนวน	141	คน	หรือร้อยละ	58.8
ประเพณีตักบาตรน้ำผึ้ง	จำนวน	134	คน	หรือร้อยละ	55.8
ประเพณีการบวชแบบมอญ	จำนวน	133	คน	หรือร้อยละ	55.4
ประเพณีส่งข้าวสงกรานต์	จำนวน	130	คน	หรือร้อยละ	54.2
พิธีรำผีมอญ	จำนวน	80	คน	หรือร้อยละ	33.3
พิธีงานศพแบบมอญ	จำนวน	67	คน	หรือร้อยละ	27.9
ประเพณีการละเล่นลูกหนู	จำนวน	66	คน	หรือร้อยละ	27.5
ประเพณีมอญร้องไห้	จำนวน	56	คน	หรือร้อยละ	23.3

ประเพณีการรอกนจุกแบบมอญ	จำนวน	53 คน	หรือร้อยละ	22.1
ประเพณีค้ำทัพ	จำนวน	44 คน	หรือร้อยละ	18.3
ประเพณีการละเล่นสะบ้าทอย	จำนวน	35 คน	หรือร้อยละ	14.6
พิธีเสียดบาล	จำนวน	8 คน	หรือร้อยละ	3.3
ประเพณีการละเล่นฝีมอญ	จำนวน	7 คน	หรือร้อยละ	2.9
<u>สรุปมีบทบาทต่อชุมชนมอญพระประแดงเฉลี่ยจำนวน</u>		99 คน	หรือร้อยละ	41.3

ดังนั้นสื่อพื้นบ้านในวัฒนธรรมมอญที่กลุ่มตัวอย่างระบุว่า มีบทบาทต่อชุมชนมอญพระประแดงเกินร้อยละ 50.0 เรียงจากมากไปน้อย ได้แก่ ประเพณีสงกรานต์ ประเพณีการละเล่นสะบ้า ประเพณีการละเล่นทะเลมอญ ประเพณีแห่ธงธงขะขาบ ประเพณีปล่อยนกปล่อยปลา ประเพณีตักบาตรน้ำผึ้ง ประเพณีการบวชแบบมอญ และประเพณีส่งข้าวสงกรานต์ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยจากการสัมภาษณ์ในบทที่ 4 คือ ประเพณีเหล่านี้ยังมีการปฏิบัติกันแพร่หลาย หรือมีการจัดให้มีประจำทุกปี ส่วนสื่อพื้นบ้านในวัฒนธรรมมอญที่กลุ่มตัวอย่างระบุว่า มีบทบาทต่อชุมชนมอญพระประแดงน้อยกว่าร้อยละ 50.0 เรียงจากมากไปน้อย ได้แก่ พิธีราฝีมอญ พิธีงานศพแบบมอญ ประเพณีการละเล่นลูกหนู ประเพณีมอญร้องไห้ ประเพณีการรอกนจุกแบบมอญ ประเพณีค้ำทัพ ประเพณีการละเล่นสะบ้าทอย พิธีเสียดบาล และประเพณีการละเล่นฝีมอญ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยจากการสัมภาษณ์ในบทที่ 4 ที่พบว่าประเพณีเหล่านี้มีผู้ปฏิบัติลดลงมาก และบางประเพณีหมดไปจากอ.พระประแดงแล้ว คือประเพณีการละเล่นลูกหนู ประเพณีการรอกนจุกแบบมอญ และประเพณีการละเล่นฝีมอญ

เมื่อนำจำนวนและร้อยละมาเฉลี่ยพบว่า สื่อพื้นบ้านในวัฒนธรรมมอญมีผู้ระบุว่า มีบทบาทต่อชุมชนมอญพระประแดงเฉลี่ยจำนวน 99 คน หรือร้อยละ 41.3

สำหรับบทบาทของสื่อพื้นบ้านในวัฒนธรรมมอญที่มีต่อชุมชนมอญพระประแดงนั้น กลุ่มตัวอย่างได้ระบุเป็นบทบาทต่าง ๆ ดังนี้

1. เชื่อมโยงความสัมพันธ์ภายในชุมชน
2. สร้างความสามัคคีในชุมชน
3. เป็นเอกลักษณ์และชื่อเสียงของชุมชน

4. ให้ความสนุกสนาน
5. ช่วยรักษาประเพณีของชุมชน

โดยกลุ่มตัวอย่างระบุถึงบทบาทต่าง ๆ ชำรงต้นที่ปรากฏในแต่ละสื่อมากที่สุดสรุปได้ดังต่อไปนี้

<u>สื่อพื้นบ้าน</u>	<u>บทบาทที่มีต่อชุมชนพระประแดง</u>	<u>ร้อยละ</u>
ประเพณีการละเล่นทะเลแยมมอญ	สร้างความสามัคคีในชุมชน	45.8
ประเพณีการละเล่นสะบ้า	เชื่อมโยงความสัมพันธ์ภายในชุมชน	40.4
ประเพณีตักบาตรน้ำผึ้ง	เชื่อมโยงความสัมพันธ์ภายในชุมชน	38.3
ประเพณีปล่อยนกปล่อยปลา	สร้างความสามัคคีในชุมชน	33.8
ประเพณีสงกรานต์	เป็นเอกลักษณ์และชื่อเสียงของชุมชน	32.1
ประเพณีการบวชแบบมอญ	เชื่อมโยงความสัมพันธ์ภายในชุมชน	23.8
ประเพณีแห่ธงสังฆตะขาบ	สร้างความสามัคคีในชุมชน	22.9
ประเพณีส่งข้าวสังกรานต์	สร้างความสามัคคีในชุมชน	22.9
พิธีงานศพแบบมอญ	สร้างความสามัคคีในชุมชน	16.7
พิธีรำผีมอญ	เชื่อมโยงความสัมพันธ์ภายในชุมชน	15.4
ประเพณีมอญร้องไห้	เป็นเอกลักษณ์และชื่อเสียงของชุมชน	13.3
ประเพณีการละเล่นลูกหนู	สร้างความสามัคคีในชุมชน	12.5
ประเพณีการโกนจุกแบบมอญ	เป็นเอกลักษณ์และชื่อเสียงของชุมชน	12.1
ประเพณีการละเล่นสะบ้าทอย	ให้ความสนุกสนาน	11.3
ประเพณีค้ำเรือ	เป็นเอกลักษณ์และชื่อเสียงของชุมชน	11.2
ประเพณีการละเล่นผีมอญ	ให้ความสนุกสนาน	2.9

6. บทบาทของสื่อพื้นบ้านในวัดนเรศวรมอญที่มีต่อสังคมชาวมอญโดยทั่วไป

บทบาทของสื่อพื้นบ้านในวัดนเรศวรมอญที่มีต่อสังคมชาวมอญโดยทั่วไป ที่นำมาศึกษาในครั้งนี้ ได้แก่

1. บทบาทในการถ่ายทอดวัฒนธรรมของชาวมอญ
2. บทบาทในการสร้างความภาคภูมิใจภายในท้องถิ่น
3. บทบาทในการให้ความบันเทิงสนุกสนาน
4. บทบาทในการสร้างความสามัคคีช่วยเหลือเกื้อกูลกัน
5. บทบาทในการเป็นตัวแทนที่แสดงถึงภาพลักษณ์ที่ดีของชาวมอญ
6. บทบาทในการส่งเสริมให้เกิดการท่องเที่ยวมาสู่ท้องถิ่น

โดยกลุ่มตัวอย่างระบุถึงบทบาทต่าง ๆ ข้างต้นที่ปรากฏในแต่ละสื่อมากที่สุดสรุปดังต่อไปนี้

<u>สื่อพื้นบ้าน</u>	<u>บทบาทที่มีต่อสังคมชาวมอญโดยทั่วไป</u>	<u>ร้อยละ</u>
ประเพณีสงกรานต์	ถ่ายทอดวัฒนธรรมชาวมอญ	96.7
ประเพณีการละเล่นสะบ้า	ถ่ายทอดวัฒนธรรมชาวมอญ	90.4
ประเพณีปล่อยนกปล่อยปลา	ถ่ายทอดวัฒนธรรมชาวมอญ	87.5
ประเพณีแห่หงส์ธงตะขาบ	ถ่ายทอดวัฒนธรรมชาวมอญ	82.9
ประเพณีการละเล่นทะเล่แยมอญ	ถ่ายทอดวัฒนธรรมชาวมอญ	80.0
ประเพณีส่งข้าวสงกรานต์	ถ่ายทอดวัฒนธรรมชาวมอญ	79.6
ประเพณีการบวงสรวงมอญ	ถ่ายทอดวัฒนธรรมชาวมอญ	75.0
ประเพณีตักบาตรน้ำผึ้ง	ถ่ายทอดวัฒนธรรมชาวมอญ	72.5
พิธีงานศพแบบมอญ	ถ่ายทอดวัฒนธรรมชาวมอญ	69.2
พิธีรำผีมอญ	ถ่ายทอดวัฒนธรรมชาวมอญ	63.8
ประเพณีมอญร้องไห้	ถ่ายทอดวัฒนธรรมชาวมอญ	55.8
ประเพณีค้ำเรือ	ถ่ายทอดวัฒนธรรมชาวมอญ	53.8
พิธีเสียบบาล	ถ่ายทอดวัฒนธรรมชาวมอญ	31.7
ประเพณีการโกนจุกแบบมอญ	ถ่ายทอดวัฒนธรรมชาวมอญ	29.6
ประเพณีการละเล่นลูกหนู	ให้ความบันเทิงสนุกสนาน	23.8
ประเพณีการละเล่นสะบ้าทอย	ให้ความบันเทิงสนุกสนาน	17.5
ประเพณีการละเล่นผีมอญ	ให้ความบันเทิงสนุกสนาน	7.5

7. การรักษาสื่อพื้นบ้านในวัฒนธรรมมอญใน อ.พระประแดง

ผลการวิจัยปรากฏว่ากลุ่มตัวอย่าง ระบุให้รักษาสื่อพื้นบ้านต่าง ๆ ในวัฒนธรรมมอญ ใน อ.พระประแดง เรียงจากมากไปน้อย ดังนี้

ประเพณีสงกรานต์	ระบุให้รักษาจำนวน 220 คน หรือร้อยละ 91.7
ประเพณีการละเล่นสะบ้า	ระบุให้รักษาจำนวน 217 คน หรือร้อยละ 90.4
ประเพณีแห่หงส์ธงตะขาบ	ระบุให้รักษาจำนวน 200 คน หรือร้อยละ 83.3
ประเพณีปล่อยนกปล่อยปลา	ระบุให้รักษาจำนวน 190 คน หรือร้อยละ 79.2
ประเพณีการละเล่นทะเลยมมอญ	ระบุให้รักษาจำนวน 176 คน หรือร้อยละ 73.3
ประเพณีตักบาตรน้ำผึ้ง	ระบุให้รักษาจำนวน 167 คน หรือร้อยละ 69.6
ประเพณีส่งข้าวสงกรานต์	ระบุให้รักษาจำนวน 162 คน หรือร้อยละ 67.5
ประเพณีการบวชแบบมอญ	ระบุให้รักษาจำนวน 144 คน หรือร้อยละ 60.0
พิธีงานศพแบบมอญ	ระบุให้รักษาจำนวน 123 คน หรือร้อยละ 51.3
พิธีรำผีมอญ	ระบุให้รักษาจำนวน 114 คน หรือร้อยละ 47.5
ประเพณีค้ำทัพ	ระบุให้รักษาจำนวน 101 คน หรือร้อยละ 42.1
ประเพณีมอญร้องไห้	ระบุให้รักษาจำนวน 76 คน หรือร้อยละ 31.7
พิธีเสียดบา	ระบุให้รักษาจำนวน 56 คน หรือร้อยละ 23.3
ประเพณีการโขนจุกแบบมอญ	ระบุให้รักษาจำนวน 43 คน หรือร้อยละ 17.9
ประเพณีการละเล่นสะบ้าทอย	ระบุให้รักษาจำนวน 43 คน หรือร้อยละ 17.9
ประเพณีการละเล่นลูกหนู	ระบุให้รักษาจำนวน 29 คน หรือร้อยละ 12.1
ประเพณีการละเล่นผีมอญ	ไม่มีผู้ระบุให้รักษา
สรุปจำนวนและค่าร้อยละเฉลี่ย	ระบุให้รักษาเฉลี่ย 129 คน หรือร้อยละ 53.7

ดังนั้นกลุ่มตัวอย่างระบุให้รักษาสื่อพื้นบ้านในวัฒนธรรมมอญ เกินกว่าร้อยละ 50.0 เรียงจากมากไปน้อย ได้แก่ ประเพณีสงกรานต์ ประเพณีการละเล่นสะบ้า ประเพณีแห่หงส์ธงตะขาบ ประเพณีปล่อยนกปล่อยปลา ประเพณีการละเล่นทะเลยมมอญ ประเพณีตักบาตรน้ำผึ้ง ประเพณีการบวชแบบมอญ และพิธีงานศพแบบมอญ ส่วนสื่อพื้นบ้าน

วัฒนธรรมมอญที่กลุ่มตัวอย่างระบุให้รักษาน้อยกว่าร้อยละ 50.0 ได้แก่ พิธีรำผีมอญ ประเพณีเคี้ยวพ ประเพณีมอญร้องไห้ พิธีเสียบบาล ประเพณีการโขนจุกแบบมอญ ประเพณีการเล่นสะบ้าทอย ประเพณีการเล่นลูกหนู

เมื่อนำมาหาจำนวนเฉลี่ยและค่าร้อยละเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างในการระบุให้รักษาสื่อพื้นบ้านในวัฒนธรรมมอญใน อ.พระประแดง มีผู้ระบุให้รักษาจำนวน 129 คน มีค่าร้อยละเฉลี่ย 53.7

สำหรับเหตุผลที่กลุ่มตัวอย่างระบุสนับสนุนให้มีการรักษาสื่อพื้นบ้านใน วัฒนธรรมมอญ มีดังนี้

1. เป็นประเพณีที่เก่าแก่และดีงาม
2. เด็กรุ่นใหม่จะได้รู้จัก
3. เป็นเอกลักษณ์และชื่อเสียง
4. มีประโยชน์ในด้านต่าง ๆ
5. เป็นแบบอย่างที่ดีแก่เด็ก
6. กำลังจะหมดไป

โดยกลุ่มตัวอย่างระบุเหตุผลในการรักษาสื่อพื้นบ้านต่าง ๆ ในวัฒนธรรมมอญ มากที่สุดในแต่ละสื่อ คือ เป็นประเพณีเก่าแก่และดีงาม ดังต่อไปนี้

ประเพณีการเล่นสะบ้า	ระบุร้อยละ	57.5
ประเพณีสงกรานต์	ระบุร้อยละ	52.1
ประเพณีการเล่นตะแยมมอญ	ระบุร้อยละ	52.1
ประเพณีตักบาตรน้ำผึ้ง	ระบุร้อยละ	50.4
ประเพณีแห่ธงสี่รงค์ขาบ	ระบุร้อยละ	45.4
ประเพณีปล่อยนบกปล่อยปลา	ระบุร้อยละ	44.6
ประเพณีการบวชแบบมอญ	ระบุร้อยละ	37.1
ประเพณีส่งข้าวสงกรานต์	ระบุร้อยละ	34.6

พิธีรำผีมอญ	ระบุร้อยละ	30.4
พิธีงานศพแบบมอญ	ระบุร้อยละ	28.3
พิธีเสียดบาส	ระบุร้อยละ	19.6
ประเพณีค้ำโพง	ระบุร้อยละ	17.5
ประเพณีมอญร้องไห้	ระบุร้อยละ	17.5
ประเพณีการละเล่นลูกหนู	ระบุร้อยละ	10.4
ประเพณีการโขนจุกแบบมอญ	ระบุร้อยละ	10.0
ประเพณีการละเล่นสะบ้าทอย	ระบุร้อยละ	9.6

สำหรับผู้ที่กลุ่มตัวอย่างระบุว่าควรทําหน้าที่รักษาสื่อพื้นบ้านในวัฒนธรรมมอญ มีดังนี้

1. ชาวมอญทุกคน
2. เด็กรุ่นใหม่
3. ชาวบ้านร่วมมือกับอำเภอและผู้นำชุมชน
4. ผู้ที่เกี่ยวข้องกับสื่อ (ผู้ที่ทำเป็น ผู้ที่เตือนร้อน ผู้ที่เชื่อถือ ผู้ที่พร้อมจะทำ)
5. องค์กรที่เกี่ยวข้อง (ททท. ศูนย์วัฒนธรรม สมาคมมอญ)
6. ทางราชการหรืออำเภอ

โดยกลุ่มตัวอย่างระบุถึงผู้ที่ควรทําหน้าที่รักษาสื่อพื้นบ้านต่าง ๆ ในวัฒนธรรมมอญ แต่ละสื่อมากที่สุด คือ ชาวมอญทุกคนและเด็กรุ่นใหม่ตามลำดับ ดังต่อไปนี้

ประเพณีสงกรานต์	ร้อยละ	39.2	และ	22.5
ประเพณีการละเล่นสะบ้า	ร้อยละ	52.1	และ	21.7
ประเพณีแห่ธงสี่รงค์ขาบ	ร้อยละ	44.6	และ	20.0
ประเพณีปล่อยนกปล่อยปลา	ร้อยละ	47.9	และ	22.1
ประเพณีการละเล่นทะเลมอญ	ร้อยละ	37.5	และ	23.8
ประเพณีตักบาตรน้ำผึ้ง	ร้อยละ	36.3	และ	22.5
ประเพณีสงฆ์ขาวสงกรานต์	ร้อยละ	26.7	และ	23.3

ประเพณีการบวชแบบมอญ	ร้อยละ	38.8	และ	24.2
พิธีงานศพแบบมอญ	ร้อยละ	41.3	และ	10.0
พิธีรำผีมอญ	ร้อยละ	25.4	และ	14.2
ประเพณีค้ำโผ	ร้อยละ	27.5	และ	11.7
ประเพณีมอญร้องไห้	ร้อยละ	17.1	และ	9.6
ประเพณีการโรกนจุกแบบมอญ	ร้อยละ	12.5	และ	5.4
พิธีเสียดกบาล	ร้อยละ	10.8	และ	12.5
ประเพณีการละเล่นสะบ้าทอย	ร้อยละ	9.6	และ	6.3
ประเพณีการละเล่นลูกหนู	ร้อยละ	2.9	และ	6.3

สำหรับวิธีการรักษาสื่อพื้นบ้านในวัฒนธรรมมอญที่กลุ่มตัวอย่างระบุนามมีดังนี้

1. ร่วมมือกันจัดให้มีสืบไป
2. ปลุกฝังเด็กรุ่นใหม่ให้เรียนรู้และปฏิบัติ
3. จัดตามรูปแบบที่เคยทำกันมา
4. ให้อำเภอเป็นผู้จัด

โดยกลุ่มตัวอย่างระบุวิธีการรักษาสื่อพื้นบ้านในวัฒนธรรมมอญต่าง ๆ มากที่สุดในแต่ละสื่อ ดังต่อไปนี้

<u>สื่อพื้นบ้าน</u>	<u>วิธีการรักษา</u>	<u>ร้อยละ</u>
ประเพณีการละเล่นสะบ้า	ปลุกฝังเด็กรุ่นใหม่ให้เรียนรู้และปฏิบัติ	45.8
ประเพณีปล่อยนกปล่อยปลา	ร่วมมือกันจัดให้มีสืบไป	45.8
ประเพณีการละเล่นตะแยมมอญ	ร่วมมือกันจัดให้มีสืบไป	44.6
ประเพณีการบวชแบบมอญ	ร่วมมือกันจัดให้มีสืบไป	42.5
ประเพณีแห่ธงสี่ธงตะขาบ	ร่วมมือกันจัดให้มีสืบไป	36.7
ประเพณีสงกรานต์	ร่วมมือกันจัดให้มีสืบไป	34.2

ประเพณีค้ำวพ	จัดตามรูปแบบที่เคยทำกันมา	29.6
ประเพณีตักบาตรน้ำผึ้ง	จัดตามรูปแบบที่เคยทำกันมา	26.3
ประเพณีส่งข้าวสงกรานต์	ร่วมมือกันจัดให้มีสืบไป	26.3
พิธีงานศพแบบมอญ	ร่วมมือกันจัดให้มีสืบไป	26.3
พิธีรำผีมอญ	ร่วมมือกันจัดให้มีสืบไป	24.2
ประเพณีมอญร้องไห้	ร่วมมือกันจัดให้มีสืบไป	12.5
พิธีเสียดกบาล	ปลูกฝังเด็กรุ่นใหม่ให้เรียนรู้และปฏิบัติ	10.0
ประเพณีการโกนจุกแบบมอญ	ปลูกฝังเด็กรุ่นใหม่ให้เรียนรู้และปฏิบัติ	9.2
ประเพณีการละเล่นสะบ้าทอย	ปลูกฝังเด็กรุ่นใหม่ให้เรียนรู้และปฏิบัติ	8.8
ประเพณีการละเล่นลูกหนู	ร่วมมือกันจัดให้มีสืบไป	7.9

8. การทดสอบสมมุติฐาน

สมมุติฐานที่ 1 การหาความแตกต่างระหว่าง เพศ อายุ และระดับการศึกษา กับความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของสื่อพื้นบ้านในวัฒนธรรมมอญ ที่มีต่อสังคมชาวมอญ โดยทั่วไปสรุปได้ว่า

8.1 เพศ ไม่มีความแตกต่างระหว่างความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของสื่อพื้นบ้านในวัฒนธรรมมอญที่มีต่อสังคมชาวมอญโดยทั่วไป (ไม่เป็นไปตามสมมุติฐานที่ 1)

8.2 อายุ มีความแตกต่างระหว่างความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของสื่อพื้นบ้านในวัฒนธรรมมอญที่มีต่อสังคมชาวมอญโดยทั่วไป ได้แก่บทบาทในการเป็นตัวแทนที่แสดงถึงภาพลักษณ์ที่ดีของชาวมอญ (เป็นไปตามสมมุติฐานที่ 1)

8.3 ระดับการศึกษา มีความแตกต่างระหว่างความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของสื่อพื้นบ้านในวัฒนธรรมมอญที่มีต่อสังคมชาวมอญโดยทั่วไป ได้แก่ บทบาทในการสร้างความสามัคคี ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน (เป็นไปตามสมมุติฐานที่ 1)

สมมุติฐานที่ 2 การหาความแตกต่างระหว่างสื่อพื้นบ้านในวัฒนธรรมมอญที่ปรากฏในอำเภอพระประแดงในปัจจุบัน กับบทบาทที่มีต่อสังคมชาวมอญโดยทั่วไป สรุปได้ว่า

8.4 สื่อพื้นบ้านในวัฒนธรรมมอญ มีความแตกต่างของบทบาทที่มีต่อสังคมชาวมอญโดยทั่วไป (เป็นไปตามสมมุติฐานที่ 2)

อภิปรายผล

สื่อพื้นบ้านในวัฒนธรรมมอญในอำเภอพระประแดง

สื่อพื้นบ้านในวัฒนธรรมมอญในอำเภอพระประแดงมีความเป็นมาที่ยาวนาน โดยมีคุณสมบัติของความเป็นสื่อพื้นบ้านที่ได้รับความนิยมมาตั้งแต่ต้น ระดับจังหวัด ดังจะพบว่ามี การนำมาเป็นส่วนหนึ่งของคาขวัญประจำจังหวัดสมุทรปราการ รวมทั้งได้รับความสนใจระดับประเทศ ดังที่การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) นำมาเผยแพร่จนเป็นที่รู้จักของคนทั่วไปรวมทั้งชาวต่างประเทศ จึงอาจเรียกได้ว่ามีระดับของความเป็นสื่อพื้นบ้าน สื่อพื้นเมือง สื่อประจำชาติ ตามที่สมควร กวียะ (2535 : 2) ได้แบ่งระดับของสื่อพื้นบ้านไว้

เมื่อพิจารณาถึงรายละเอียดของสื่อพื้นบ้านในวัฒนธรรมมอญ จะพบว่ามี ความหลากหลายตามลักษณะของช่องทางการสื่อสาร (Channel) หรือครรลองต่าง ๆ ตามที่สมควร กวียะ (2535 : 2) ได้แบ่งไว้ 5 ประเภท คือ

1. ครรลองโสด เช่น การร้องทะเลยมมอญ ประเพณีมอญร้องไห้ เพลงเรือช่วงออกพรรษา และตำนานต่าง ๆ ที่เป็นต้นกำเนิดของประเพณีต่าง ๆ ของชาวมอญที่เล่าสืบต่อกันมา
2. ครรลองทัศน เช่น เครื่องแต่งกายของชาวมอญ ลูกสะบ้าและท่าทางการเล่นสะบ้า ลวดลายประดับโลงมอญ เป็นต้น
3. ครรลองโสดทัศน เช่น การรำประกอบการละเล่นทะเลยมมอญ การรำฝีมอญ ประเพณีมอญร้องไห้ เป็นต้น
4. ครรลองรสหรือกลิ่น เช่น การส่งข้าวสงกรานต์ การกวนกะลาแหม
5. ครรลองทักษะ เช่น การทำโลงศพมอญ การทำพิธีเสียดบาล พิธีรำฝีมอญ

การที่สื่อพื้นบ้านในวัฒนธรรมมอญใน อ.พระประแดงมีความเป็นมาที่ยาวนานกว่า 180 ปี ทำให้สื่อต่าง ๆ มีการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ ตามสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป เช่น เนื้อหารูปแบบวิธีการตลอดจนผู้จัดทำมีสื่อขึ้น เพื่อตัดแปลงให้ทันสมัย และสอดคล้อง

คล้องกับสภาพสังคม เช่น ประเพณีการละเล่นทะเลาะแยมอญ ประเพณีการละเล่นสะบ้า ประเพณีการบวชแบบมอญ เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของกาญจนา แก้วเทพ (2530 : 37)

จากผลการศึกษาพบว่า สื่อพื้นบ้านในวัฒนธรรมมอญ ในอ.พระประแดงในแต่ละช่วงมีการเปลี่ยนแปลง เช่น หมดใบ มีผู้ไปร่วมน้อยลง เปลี่ยนแปลงรูปแบบดังกล่าวนี้ สอดคล้องกับการศึกษาของ ศรีจักร วัลลิโภดม (2521) สมควร กวียะ (2529 : 803) และสุรพล วิรุฬห์รักษ์ (2530 : 40-41) ที่พบว่า สื่อพื้นบ้านต่าง ๆ ขาดการนำมาใช้หรือมีผู้ใช้น้อยลง

จากผลการสำรวจข้อมูล พบว่า ชาวมอญในอ.พระประแดงส่วนใหญ่มักรู้จักสื่อพื้นบ้านต่าง ๆ ในวัฒนธรรมมอญค่อนข้างมาก โดยแหล่งที่ทำให้รู้จักสื่อพื้นบ้านมากที่สุดเป็นแหล่งจากประสบการณ์ตรง คือเติบโตและใช้ชีวิตอยู่ในสังคมชาวมอญ เข้าร่วมในประเพณีอยู่บ้างและเข้าร่วมในประเพณีอยู่เป็นประจำ แสดงให้เห็นว่าชาวมอญพระประแดงมีการสื่อสารภายในกลุ่มค่อนข้างมาก ส่งผลให้เกิดการเรียนรู้พบเห็นและเข้าร่วมสื่อพื้นบ้านต่าง ๆ ด้วยตนเองโดยตรง

บทบาทของสื่อพื้นบ้านในวัฒนธรรมมอญ

บทบาทของสื่อพื้นบ้านในวัฒนธรรมมอญที่มีต่อตัวบุคคล จากการศึกษาพบว่า มีบทบาทคือ ได้รับความสบายใจ ได้รับความสนุกสนาน ได้เรียนรู้ประเพณี ได้รับความภาคภูมิใจ และเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของครอบครัว เป็นเพราะสื่อพื้นบ้านในวัฒนธรรมมอญมีพื้นฐานอยู่บนหลักทางพระพุทธศาสนา และการนับถือผี ดังนั้นสื่อต่าง ๆ ที่ปฏิบัติจึงมักเกี่ยวข้องกับความเชื่อและการทำบุญ จึงส่งผลให้ผู้ปฏิบัตินั้นเกิดความสบายใจ ได้รับความสนุกสนาน และเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของครอบครัว ในขณะที่ผู้ที่ปฏิบัติในปัจจุบันรู้สึกว่าคุณค่าได้เรียนรู้ประเพณีและเกิดความภาคภูมิใจนั้น เนื่องจากพบว่ามีผู้ปฏิบัติคนน้อยลงเรื่อย ๆ ในขณะที่กระแสการอนุรักษ์ประเพณีต่าง ๆ เริ่มได้รับความสนใจ และกล่าวถึง เช่น นโยบายปรีณรงค์วัฒนธรรมไทย พ.ศ.2537-2540 เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษา

ของหลายท่าน ได้แก่ สุทธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์ (2524 : 197-199) ในด้านความบันเทิง
 สนุกสนาน ปกป้องรักษาปทัสฐานทางสังคม เช่น การรักษาขนบธรรมเนียมประเพณี งานวิจัย
 ของสุกัญญา สุจฉายา (2525 : 198-199) ในด้านการให้ความบันเทิงสนุกสนาน งานวิจัย
 ของ วีระ บารุงรักษ์ (2529 : 6) ในด้านความภาคภูมิใจและเชื่อมโยงความสัมพันธ์
 ของคน งานวิจัยของจิตตนา หนูณะ (2533 : บทคัดย่อ) ในด้านความบันเทิงสนุกสนาน
 การเรียนรู้ประเพณี และจารูธรรม ธรรมวัตร (2535 : 5) ในด้านความมั่นคงทางจิตใจ
 เชื่อมโยงความสัมพันธ์ของเครือญาติ ความสนุกสนาน

บทบาทของสื่อพื้นบ้านในวัฒนธรรมมอญที่มีต่อชุมชนมอญพระประแดง จากการศึกษา
 พบว่า มีบทบาทคือ เชื่อมโยงความสัมพันธ์ภายในชุมชน สร้างความสามัคคีภายในชุมชน
 เป็นเอกลักษณ์และชื่อเสียงของชุมชน ให้ความสนุกสนาน และช่วยรักษาประเพณีของชุมชน
 ทั้งนี้เนื่องจากสื่อพื้นบ้านในวัฒนธรรมมอญส่วนใหญ่ต้องอาศัยความร่วมมือในการปฏิบัติ ซึ่ง
 บางคนอาจช่วยด้วยแรง ด้วยสิ่งของหรือเงินทองและสถานที่ ทำให้โอกาสในการพบปะ
 ติดต่อกันในชุมชนมีมากขึ้น และเมื่อมีการร่วมกันจัดสื่อใดสื่อหนึ่งมักจะมี ความสนุกสนานเข้า
 มาแทรกเสมอ ในขณะที่ อ.พระประแดงมีชื่อเสียงในด้านประเพณีและวัฒนธรรมที่สืบทอด
 กันมาเก่าแก่ ทำให้ผู้คนทั่วไปรู้จักชุมชน ดังนั้น สื่อพื้นบ้านในวัฒนธรรมมอญ จึงมีบทบาท
 ในด้านดังกล่าวข้างต้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวีระ บารุงรักษ์(2529) ในด้าน
 ช่วยสร้างเอกลักษณ์ของหมู่คณะ สร้างความสามัคคี เชื่อมโยงความสัมพันธ์ในชุมชน งาน
 วิจัยของ จารูธรรม ธรรมวัตร ในด้านความบันเทิงสนุกสนาน งานวิจัยของจิตตนา หนูณะ
 (2533) ในด้านความสนุกสนาน การรักษาประเพณี

บทบาทของสื่อพื้นบ้านในวัฒนธรรมมอญที่มีต่อสังคมชาวมอญโดยทั่วไป จากการศึกษา
 พบว่ามีบทบาทที่สำคัญ 6 ด้าน ได้แก่ บทบาทในการถ่ายทอดวัฒนธรรมของชาวมอญ
 บทบาทในการสร้างความภาคภูมิใจภายในท้องถิ่น บทบาทในการเป็นตัวแทนที่แสดงถึง
 ภาพลักษณ์ที่ดีของชาวมอญ บทบาทในการให้ความบันเทิงสนุกสนาน บทบาทใน
 การสร้างความสามัคคีช่วยเหลือเกื้อกูลกัน และบทบาทในการส่งเสริมให้เกิดการท่องเที่ยว
 ซึ่งพบว่ามีผลสอดคล้องกับงานวิจัยของท่านต่าง ๆ ที่กล่าวมา ได้แก่ บทบาทในการ

ถ่ายทอดวัฒนธรรมของชาวมอญ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุทธิวงศ์ พงศ์ไพฑูริย์ (2524) บทบาทในการสร้างความภาคภูมิใจภายในท้องถิ่นสอดคล้องกับงานวิจัยของ วีระ บารุงรักษ์ (2529) บทบาทในการเป็นตัวแทนที่แสดงถึงภาพลักษณ์ที่ดีของชาวมอญ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภรณ์ โอเจริญ (2519) และดวงกมล สุคนธ์ทรัพย์ (2524) บทบาทในการสร้างความบันเทิงสนุกสนาน สอดคล้องกับงานวิจัยของสุทธิวงศ์ พงศ์ไพฑูริย์ (2524) สุกัญญา สุจฉายา (2525) และ จิตตนา หนูณะ (2533) บทบาทในการสร้างความสามัคคีช่วยเหลือเกื้อกูลกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุกัญญา สุจฉายา (2525) วีระ บารุงรักษ์ (2529) จารุวรรณ ธรรมวัตร (2535) และ Brian L. Foster (1971) ส่วนบทบาทในการส่งเสริมให้เกิดการท่องเที่ยวมาสู่ท้องถิ่นไม่พบว่าสอดคล้องกับการวิจัยของท่านอื่น เนื่องจากสื่อพื้นบ้านในแหล่งอื่นในขณะที่ทำการศึกษานั้น อาจไม่เป็นที่รู้จักของคนทั่วไป ในขณะที่สื่อพื้นบ้านในวัฒนธรรม ใน อ.พระประแดงเป็นที่รู้จักแพร่หลายทั้งในประเทศและเริ่มเป็นที่สนใจของนักท่องเที่ยวต่างประเทศ ดังนั้นกลุ่มตัวอย่างจึงมองว่ามีบทบาทในการส่งเสริมให้เกิดการท่องเที่ยวมาสู่ท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับบทบาทของสื่อพื้นบ้านไทยที่มีหลายท่านได้ศึกษาไว้ (ในบทที่ 2)

การรักษาสื่อพื้นบ้านในวัฒนธรรมมอญ

มีผู้ระบุให้รักษาประมาณครึ่งหนึ่ง ส่วนสื่อที่เลือกให้รักษานั้นส่วนใหญ่เป็นสื่อที่ชาวมอญยังจัด้าให้มีอยู่ โดยเป็นสื่อที่มีพื้นฐานความเชื่อทางศาสนาซึ่งชาวมอญเคร่งครัด และเป็นประเพณีที่เปิดโอกาสให้คนทุกเพศทุกวัยเข้าร่วมได้ เช่น ประเพณีสงกรานต์ ประเพณีบสอยนกลบสอยปลาประเพณีแห่หงส์ชงตะขาบ ประเพณีตักบาตรน้ำผึ้ง ประเพณีการบวชแบบมอญ และพิธีงานศพมอญ ส่วนสื่ออื่น ๆ มีผู้ระบุไม่ถึงร้อยละ 50.0 โดยเป็นสื่อที่เฉพาะบุคคล หรือครอบครัวเป็นส่วนใหญ่ และต้องอาศัยความสามารถพิเศษจึงจะจัด้าให้มีขึ้นได้ เช่น พิธีเสียดบาล ประเพณีมอญร้องไห้ ประเพณีคำรพ เป็นต้น รวมทั้งเป็นสื่อที่อยู่บนพื้นฐานความเชื่อในเรื่องผี ซึ่งเด็กรุ่นใหม่มองว่าไม่เชื่อถือเท่าคนรุ่นก่อน ๆ ทำให้เห็นว่าไม่จำเป็นต้องรักษาสื่อเหล่านี้

ส่วนเหตุผลที่ระบุให้รักษาสื่อพื้นบ้านในวัฒนธรรมมอญ ได้แก่ เป็นประเพณีที่เก่าแก่ดั้งเดิม เด็กรุ่นใหม่มองว่ารู้จัก เป็นเอกลักษณ์และชื่อเสียง มีประโยชน์ในด้านต่าง ๆ เป็น

แบบอย่างที่ดีแก่เด็ก และกำลังจะหมดไป โดยระบุว่าผู้ที่ควรทำหน้าที่รักษามากที่สุด ได้แก่ ชาวมอญทุกคนและเด็กรุ่นใหม่ ส่วนคำตอบอื่น ๆ ที่ระบุรองลงมาได้แก่ ชาวบ้านร่วมมือกับอำเภอและผู้นำชุมชน ผู้ที่เกี่ยวข้องกับสื่อ องค์กรที่เกี่ยวข้องและทางราชการหรืออำเภอ จะเห็นว่าสองคำตอบแรกมีผู้ตอบมากที่สุดนั้นแสดงให้เห็นว่าชาวมอญให้ความสำคัญกับสื่อพื้นบ้าน ในฐานะที่เป็นประเพณีเก่าแก่ดั้งเดิม และต้องการให้มีสืบต่อไปเพื่อให้เด็กรุ่นใหม่ได้รู้จัก โดยเห็นว่าชาวมอญทุกคนและเด็กรุ่นใหม่ควรทำหน้าที่รักษา สะท้อนให้เห็นว่าชาวมอญยังผูกพันกับสื่อพื้นบ้านเหล่านี้อยู่มาก แม้จะมีการระบุถึงผู้อื่นและองค์กรอื่น ๆ ให้ทำหน้าที่รักษาอยู่บ้าง โดยผู้ที่ระบุให้รักษาส่วนใหญ่อะไรก็รักษาโดยรวมมือกันจัดให้มีสืบไปและปลูกฝังเด็กรุ่นใหม่ให้เรียนรู้และปฏิบัติ จึงเป็นจุดเริ่มต้นที่ดีหากจะอนุรักษ์สื่อพื้นบ้านต่อไปตามแนวทางที่ เสรี พงศ์พิศ (2536) ได้ให้แนวทางในการนำวัฒนธรรมพื้นบ้านมาใช้เพื่อพัฒนาและเพิ่มคุณค่าให้กับวัฒนธรรมที่ได้ผลดีจะต้องให้ชาวบ้านเป็นผู้ส่งเสริมในสิ่งที่เขารักและสนใจด้วยเห็นคุณค่า และความสำคัญของสื่อพื้นบ้านนั้น ๆ ด้วยตนเอง มิใช่ส่งเสริมให้อนุรักษ์โดยที่ชาวบ้านไม่เห็นความสำคัญ เพราะเมื่อเลิกส่งเสริมชาวบ้านก็หยุดทำไม่เก็บรักษาหรือปฏิบัติสืบต่อ ส่วนวิธีการอื่น ๆ ที่เสนอตามแนวทางนี้อีก 3 วิธีคือ การฟื้นฟู การประยุกต์ และการสร้างใหม่นั้น พบว่ามีผู้ริเริ่มทำภายในชุมชนโดยการรวมตัวกันของผู้ที่รักและต้องการสืบต่อ เช่นการจัดระเบียบบ้านปี เพื่อให้เห็นพัฒนาการและการเปลี่ยนแปลงการร่วมกันจัดประเพณีแห่งสังฆะชาบ ให้กลับมีขึ้นใหม่ โดยรวบรวมกันเองระหว่างชาวบ้านในหมู่บ้านต่าง ๆ มาแห่งสังฆะชาบร่วมกัน เป็นการประยุกต์ ฟื้นฟู และสร้างใหม่ตามที่ชาวบ้านเห็นว่าเหมาะสม ตลอดจนการปรับรูปแบบของสื่อบางอย่างเพื่อให้ผู้ชมผู้ฟังเข้าใจ เช่น ทะแยมอญ ที่ร้องบนไทยมากขึ้น หรือประยุกต์รูปแบบเพื่อให้ง่ายต่อการปฏิบัติมากขึ้น เช่นการส่งข่าวสงกรานต์ โดยเรียกรวมกันใช้จ่าย โดยหมู่บ้านหนึ่ง ๆ จะมีบ้านที่ส่งข่าวสงกรานต์เพียง 1-2 หลัง เป็นต้น

เป็นที่น่าสังเกตว่า การศึกษาในครั้งนี้แม้กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จะระบุให้มีการรักษาสื่อพื้นบ้านต่าง ๆ ในวัฒนธรรมมอญไว้ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น พร้อมทั้งระบุผู้ที่ควรทำหน้าที่รักษาว่าควรเป็นชาวมอญทุกคนและเด็กรุ่นใหม่ แต่จากการทดสอบสมมุติฐานที่ 1 ในการทดสอบตัวแปรอายุกับความเห็น เรื่องการมีบทบาทต่อสังคมชาวมอญโดยทั่วไปของสื่อพื้น

บ้านในวัฒนธรรมมอญ พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ คือ ผู้มีอายุระหว่าง 20-29 ปี กลับระบุบทบาทในการเป็นตัวแทนที่แสดงถึงภาพลักษณ์ที่ดีของชาวมอญน้อยกว่ากลุ่มอื่น ซึ่งแสดงให้เห็นว่าขัดแย้งกับความเห็นของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ เพราะกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุน้อยที่สุดกลับให้ความสำคัญในบทบาทดังกล่าวน้อย ดังนั้นโอกาสที่จะรับสืบทอดหรือรักษาสื่อพื้นบ้านต่าง ๆ ในวัฒนธรรมมอญไว้จึงมีน้อย

จากผลการศึกษาในครั้งนี้ทำให้พิจารณาถึงการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับสื่อพื้นบ้านในวัฒนธรรมมอญในอำเภอพระประแดงว่าสามารถสืบทอดต่อไปหรือค่อย ๆ ลดลงและหมดไปนั้น สามารถสรุปเป็นแนวคิดตามหลักนิเทศศาสตร์ได้ดังนี้

1. ปัจจัยภายในที่เกี่ยวกับลักษณะของสื่อพื้นบ้านแต่ละประเภท แบ่งเป็นปัจจัยที่สนับสนุนและปัจจัยที่เป็นอุปสรรค

2. ปัจจัยภายนอกที่ส่งผลกระทบต่อ การเปลี่ยนแปลงสื่อพื้นบ้านแต่ละประเภท

1. ปัจจัยภายใน

1.1 ปัจจัยที่สนับสนุน

1.1.1 เป็นสื่อพื้นบ้านที่ใช้สื่อสารอย่างสม่ำเสมอและมีความต่อเนื่องในการถ่ายทอด

1.1.2 เป็นสื่อพื้นบ้านที่เปิดกว้างสำหรับทุกเพศทุกวัย

1.1.3 เป็นสื่อพื้นบ้านที่ง่ายต่อการเข้าร่วมและปฏิบัติไม่ยุ่งยาก

ซับซ้อนและไม่ต้องอาศัยความสามารถพิเศษหรือความพยายามในการเข้าร่วมสื่อสารมากนัก

1.1.4 เป็นสื่อพื้นบ้านที่สะท้อนเอกลักษณ์ของชุมชนและ เชื้อชาติเด่นชัด

1.1.5 เป็นสื่อพื้นบ้านที่มีบทบาทต่อบุคคล ชุมชนและสังคมโดยทั่วไปอย่างเด่นชัด

1.1.6 เป็นสื่อพื้นบ้านที่ได้รับการสนับสนุนจากชุมชนหรือหน่วยงานของรัฐและสื่อมวลชน

ซึ่งสื่อพื้นบ้านในวัฒนธรรมมอญในอำเภอพระประแดงที่มีปัจจัยสนับสนุนดังกล่าวข้างต้น พบว่า มีการรักษาไว้และเป็นที่รู้จักของชาวมอญอย่างมาก ได้แก่ ประเพณีสงกรานต์ ประเพณีปล่อยนกปล่อยปลา ประเพณีการละเล่นสะบ้า ประเพณีแห่ธงสี่รงค์ขาบ ประเพณีการละเล่นตะแยมอญ ประเพณีตักบาตรน้ำผึ้ง ประเพณีการบวชแบบมอญ และประเพณีส่งข้าวสงกรานต์

1.2 ปัจจัยที่เป็นอุปสรรค

1.2.1 เป็นสื่อพื้นบ้านที่ผู้ใช้สื่อสารน้อยตามแต่โอกาสหรือความจำเป็นและขาดความต่อเนื่องในการถ่ายทอดสื่อสารภายในกลุ่ม

1.2.2 เป็นสื่อพื้นบ้านที่ผู้ใช้สื่อสารเฉพาะบุคคลหรือกลุ่มคน เช่น ภายในตระกูล ใช้สื่อเฉพาะเด็ก เฉพาะชาย เฉพาะหญิง เป็นต้น

1.2.3 เป็นสื่อพื้นบ้านที่มีความยุ่งยากในการปฏิบัติหรือใช้สื่อสารได้จะต้องอาศัยความพยายามหรือความสามารถพิเศษเฉพาะบุคคล

1.2.4 เป็นสื่อพื้นบ้านที่สะท้อนเอกลักษณ์ของชุมชนและเชื้อชาติไม่เด่นชัด

1.2.5 เป็นสื่อพื้นบ้านที่มีบทบาทต่อตัวบุคคล ชุมชนและสังคมชาวมอญโดยทั่วไปไม่เด่นชัด หรือมีความจำเป็นน้อยลงเมื่อเทียบกับอดีตที่ยังไม่มีสื่อหรือวิธีการอื่น ๆ เข้ามาทดแทนการใช้สื่อพื้นบ้านเหล่านี้

1.2.6 เป็นสื่อพื้นบ้านที่ขาดการสนับสนุนจากชุมชนหรือหน่วยงานของรัฐและสื่อมวลชน

ซึ่งสื่อพื้นบ้านในวัฒนธรรมมอญในอำเภอพระประแดงที่มีปัจจัยดังกล่าวข้างต้น พบว่ามีผู้รู้จักน้อยและกำลังมีผู้ใช้สื่อสารน้อยลงเรื่อย ๆ ได้แก่ พิธีงานศพแบบมอญ พิธีรำผีมอญ ประเพณีมอญร้องไห้ ประเพณีค้ำโพงและต่อสะพาน พิธีเสียดบาล ประเพณีการละเล่นสะบ้าทอย ประเพณีตักบาตรสลากภัตต์ ประเพณีเรือสำเภา ประเพณีแข่งเรือ ประเพณีการถือผี ประเพณีการแต่งงานแบบมอญ ส่วนสื่อพื้นบ้านบางสื่อได้หมดไปจากอำเภอพระประแดง ได้แก่ ประเพณีการละเล่นลูกหนู ประเพณีการละเล่นฝีมอญ ประเพณีการรอกนจุกแบบมอญ และประเพณีรับบัว

2. ปัจจัยภายนอก

ปัจจัยภายนอกที่ส่งผลกระทบต่อกระบวนการเปลี่ยนแปลงของสื่อพื้นบ้านในวัฒนธรรมมอญในอำเภอพระประแดงซึ่งเป็นข้อสังเกตที่ได้จากการสัมภาษณ์แบบลึกและการสำรวจข้อมูลมีดังต่อไปนี้

1. การเปลี่ยนสภาพความเป็นอยู่ของชาวมอญพระประแดงจากสังคมเกษตรกรรม มาเป็นสังคมอุตสาหกรรมและธุรกิจต่าง ๆ ส่งผลให้สื่อบางประเภทหมดไป ได้แก่ ประเพณีการละเล่นลูกหนู ประเพณีรับบัว ประเพณีการกวักกะลามแม่ม ประเพณีการละเล่นฝีมอญ

2. นโยบายของรัฐบางสมัยทำให้สื่อบางอย่างลดลงไปและเปลี่ยนแปลง เช่น การสั่งปลดเส้าหงส์ ทำให้ประเพณีแห่งสังฆะตชะบเปลี่ยนแปลงคือเกือบหมดไป แต่เมื่อนากลับมาปฏิบัติใหม่ ก็มีการแพร่ร่วมกันในหมู่บ้านต่าง ๆ แทนการแท้กันเองในแต่ละหมู่บ้าน

3. การกำหนดวันร่วมประเพณีตามจันทรคติ นับตามข้างขึ้นข้างแรม ทำให้วันที่มีประเพณีนั้นอาจตรงกับวันทำงาน ซึ่งผู้ที่ทำงานตามระบบธุรกิจและราชการไม่สามารถมาร่วมได้ หรือไม่สะดวกจะเข้าร่วม เพราะทางราชการมิได้กำหนดให้เป็นวันหยุด เช่น ประเพณีตักบาตรน้ำผึ้ง ประเพณีเรือสำเภา เป็นต้น ซึ่งในอดีตชาวบ้านสามารถมาร่วมได้ เพราะทำเกษตรกรรมสามารถหยุดการเข้าสวนเข้านามาร่วมได้ไม่ส่งผลกระทบต่อเสี่ยหายอะไร

4. ผลจากการเปลี่ยนชีวิตความเป็นอยู่จากสังคมเกษตรกรรมมาสู่สังคมอุตสาหกรรมดังกล่าวทำให้การร่วมแรงรวมใจและการบริจาคของต่าง ๆ เพื่อใช้ในประเพณีลดลง และอุปกรณ์เครื่องใช้ตลอดจนแรงงานต่าง ๆ ต้องเสียค่าใช้จ่ายทำให้ชาวมอญส่วนใหญ่มิมีรายได้น้อยไม่อาจเข้าร่วมได้สะดวก เช่น ประเพณีส่งข้าวสงกรานต์ ประเพณีการบวชแบบมอญ พิธีรำฝีมอญ พิธีงานศพแบบมอญ ซึ่งเป็นประเพณีที่ต้องเสียค่าใช้จ่ายมากในการปฏิบัติ

5. วัสดุตามธรรมชาติเริ่มลดลง และหายากขึ้น เช่น ไม้ น้ำผึ้ง ทำให้การปฏิบัติตามประเพณีลดลงและเปลี่ยนรูปแบบ เช่น ประเพณีตักบาตรน้ำผึ้ง ประเพณีค้ำรพ เป็นต้น

6. ความเจริญต่าง ๆ ทำให้สื่อพื้นบ้านบางอย่างหมดความจำเป็น เช่น ประเพณีเรือสำเภาที่ปัจจุบันวัดต่าง ๆ มีไฟฟ้าใช้ ประเพณีตักบาตรน้ำผึ้งที่ปัจจุบันการแพทย์เจริญขึ้นอาศัยยาแผนปัจจุบันแทนยาลูกกลอน การคมนาคมทางบกทำให้ประเพณีเพลงเรือสูญหายไป การก่อสร้างสมัยใหม่ ทำให้บ้านเรือนไม่เอื้อในการจัดป้อนสะบ้า การสร้างสะพานถาวรทำให้ประเพณีการต่อสะพานหายไป เป็นต้น

7. การศึกษากับส่วนกลาง ทำให้เด็กรุ่นใหม่ไม่มีโอกาสได้รับการถ่ายทอดภาษา และประเพณีบางอย่าง เช่น ประเพณีการละเล่นทะเลยมมอญ ประเพณีมอญร้องไห้ ประเพณีการรอกจุกแบบมอญ ซึ่งเด็กต้องไว้ผมทรงนักเรียน เป็นต้น
8. การแพทย์และสาธารณสุขที่เจริญขึ้น ทำให้การรักษาโรคแผนโบราณลดลง ได้แก่ พิธีเสียกบาล ประเพณีตักบาตรน้ำผึ้ง เป็นต้น
9. ความเชื่อของคนรุ่นใหม่เปลี่ยนไป ซึ่งเป็นผลมาจากการศึกษาทำให้สื่อบางอย่างขาดคนสนใจและไม่เชื่อถือ เช่น ประเพณีส่งข้าวสงกรานต์ พิธีเสียกบาล การละเล่นผีมอญ ประเพณีค้ำโพง ประเพณีรำผีมอญ เป็นต้น
10. การรับสื่อสมัยใหม่ และกระแสวัฒนธรรมตะวันตกทำให้เด็กรุ่นใหม่มองว่าสื่อบางอย่างล้าสมัย เช่น ประเพณีการละเล่นสะบ้า สะบ้าทอย ทะยมมอญ เป็นต้น
11. การแต่งงานข้ามกลุ่ม ทำให้เกิดการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรม เช่น ประเพณีการบาช ประเพณีการแต่งงาน พิธีงานศพ เป็นต้น
12. ความซับซ้อนของสื่อ หมายถึงสื่อ่นั้นมีความซับซ้อนในทางปฏิบัติหรือผู้ปฏิบัติต้องใช้ความสามารถพิเศษหรือความพยายามจึงจะปฏิบัติได้ ดังนั้นเมื่อชาวมอญรุ่นใหม่ที่ไม่ได้เรียนรู้หรือถ่ายทอดสืบต่อมาจึงไม่สามารถกระทำได้ เช่น ประเพณีการละเล่นทะเลยมมอญ ประเพณีมอญร้องไห้ ประเพณีการละเล่นผีมอญ พิธีรำผีมอญ ประเพณีการกวนกะลาแม เป็นต้น

การทดสอบสมมุติฐาน

สมมุติฐานที่ 1 เพศ อายุ ระดับการศึกษา กับความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของสื่อพื้นบ้านในวัฒนธรรมมอญที่มีต่อสังคมชาวมอญโดยทั่วไป พบว่า

เพศ ไม่มีความแตกต่างในการระบุบทบาทของสื่อพื้นบ้านในวัฒนธรรมมอญที่มีต่อสังคมชาวมอญโดยทั่วไป ทั้งนี้อาจเป็นเพราะชายและหญิงในสังคมเมืองปัจจุบันมีโอกาสและความเท่าเทียมในด้านต่าง ๆ ใกล้เคียงกันมากขึ้น เช่น โอกาสในการศึกษา โอกาสในการทำงาน รวมทั้งการเปิดรับข่าวสารต่าง ๆ ทำให้มีความคิดเห็นในเรื่องดังกล่าวไม่ต่างกัน

อายุ มีความแตกต่างในการระบุบทบาทของสื่อพื้นบ้านในวัฒนธรรมมอญที่มีต่อสังคมชาวมอญโดยทั่วไป ได้แก่ บทบาทในการเป็นตัวแทนที่แสดงถึงภาพลักษณ์ที่ดีของชาวมอญ ทั้งนี้จะพบว่า ช่วงอายุ 20-29 ปี และอายุ 50 ปีขึ้นไป มีการระบุถึงบทบาทดังกล่าวค่อนข้างน้อย ในขณะที่อายุระหว่าง 30-39 ปี และ 40-49 ปี ระบุบทบาทดังกล่าวสูง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะหนุ่มสาวได้เห็นสื่อพื้นบ้านในวัฒนธรรมมอญช่วงที่สาม ซึ่งเปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก เช่น ความรุนแรง จึงเห็นว่ามียุทธศาสตร์ดังกล่าวน้อย ในขณะที่กลุ่มอายุ 50 ปีขึ้นไป ได้เห็นสื่อพื้นบ้านในช่วงแรกและสอง ดังนั้นเมื่อนำมาเทียบกับช่วงที่สาม จึงเห็นว่าบทบาทดังกล่าวมีน้อยลงเมื่อเทียบกับสองช่วงแรก ส่วนผู้ที่มีอายุระหว่าง 30-49 ปี นั้นเป็นผู้ที่เห็นรอยต่อของความเปลี่ยนแปลง จึงคุ้นเคยและยอมรับกับสภาพความเปลี่ยนแปลงได้มากกว่า ในขณะที่พบว่า สื่อพื้นบ้านเหล่านี้มีการเผยแพร่ผ่านสื่อมวลชน เป็นที่รู้จักและน่าเชื่อถือมาสู่ชุมชน จึงระบุบทบาทดังกล่าวมากกว่าสองกลุ่มแรก

ระดับการศึกษา มีความแตกต่างในการระบุบทบาทของสื่อพื้นบ้านในวัฒนธรรมมอญที่มีต่อสังคมชาวมอญโดยทั่วไป ได้แก่ บทบาทในการสร้างความสามัคคีช่วยเหลือเกื้อกูลกัน โดยพบว่ากลุ่มที่ระบุบทบาทดังกล่าวน้อยที่สุดได้แก่ ผู้ที่ระดับการศึกษาในระดับอุดมศึกษา ในขณะที่กลุ่มอื่น ๆ มีการระบุบทบาทดังกล่าวใกล้เคียงกันมากกว่า ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้ที่มีระดับการศึกษาในชั้นอุดมศึกษาอาจไม่ค่อยมีเวลาเข้าร่วมในสื่อพื้นบ้านในชั้นเตรียมการต่าง ๆ มากนัก อาจเนื่องมาจากต้องใช้เวลาในการศึกษาและทำกิจกรรมอื่น ๆ ในสถาบันที่ศึกษา ในขณะที่กลุ่มที่มีระดับการศึกษาในระดับอื่น ๆ มีโอกาสเข้าร่วมในสื่อพื้นบ้านต่าง ๆ ได้มากกว่า เช่น ช่วยเตรียมงาน จัดเตรียมอุปกรณ์ จึงมีเวลาได้พบปะพูดคุยและช่วยเหลือกันมากกว่า ดังนั้นจึงระบุถึงบทบาทดังกล่าวมากกว่าผู้ที่ศึกษาในระดับอุดมศึกษา ซึ่งอาจมองว่าสื่อพื้นบ้านต่าง ๆ จัดให้มีขึ้นเพื่อผลทางการรักษาวัฒนธรรม ความสนุกสนานและการท่องเที่ยวมากกว่า

สมมุติฐานที่ 2 สื่อพื้นบ้านในวัฒนธรรมมอญ พบว่ามีความแตกต่างกันของบทบาทที่มีต่อสังคมชาวมอญโดยทั่วไปทั้ง 12 สื่อที่ปรากฏใน อ.พระประแดง ในปัจจุบัน ทั้งนี้น่าจะสะท้อนได้ว่า แต่ละสื่อนั้นมีเป้าหมายในการสื่อสารและต้นกำเนิดที่ต่างกัน ซึ่งเจ้าของสื่อ

ทราบดีและแยกแยะได้ว่าสื่อใดมีบทบาทโดดเด่นชัดเจนด้านใด เพราะรู้จักจากการเข้าร่วมสื่อสารโดยตรงจากสื่อ นั้น รวมทั้งเติบโตและเรียนรู้สื่อต่าง ๆ จากแหล่งที่ตนอาศัยอยู่โดยตรง จึงสามารถระบุบทบาทของสื่อต่าง ๆ ได้ว่า มีบทบาทที่ต่างกัน (รายละเอียดในบทที่ 5 เกี่ยวกับแหล่งที่ทำให้รู้จักสื่อต่าง ๆ และบทบาทของสื่อพื้นบ้านที่มีต่อสังคมชาวมอญโดยทั่วไป)

ข้อเสนอแนะ

1. จากผลการวิจัย ทำให้ทราบว่าสื่อพื้นบ้านในวัฒนธรรมมอญ อ. พระประแดง มีการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ เกิดขึ้น ซึ่งมีสาเหตุแตกต่างกันไปในแต่ละสื่อ ดังนั้นการจะรักษาให้สื่อพื้นบ้านเหล่านี้มีต่อไปได้จำเป็นต้องพิจารณาถึงสาเหตุของการเปลี่ยนแปลงของแต่ละสื่อว่าสามารถแก้ไขได้หรือไม่ด้วยวิธีใด และสื่อนี้มีความจำเป็นต่อการดำเนินชีวิตของชาวมอญ อ. พระประแดง มากน้อยเพียงใด เพราะหากสื่อนี้ไม่มีความจำเป็นต่อการดำเนินชีวิตในด้านต่าง ๆ อีกแล้ว และสาเหตุของการเปลี่ยนแปลงไม่สามารถแก้ไขได้ รวมทั้งไม่เป็นที่ต้องการของชาวบ้าน การรักษาไว้ก็อาจไม่ประสบความสำเร็จ

2. จากผลการวิจัย พบว่าสื่อพื้นบ้านในวัฒนธรรมมอญแต่ละประเภทนั้นมีบทบาทและการเข้าร่วมของบุคคลที่ต่างกัน ดังนั้น การส่งเสริมให้เป็นที่ยอมรับของนักท่องเที่ยวอาจไม่สามารถกระตุ้นให้เกิดการรักษาสื่อพื้นบ้านไว้ได้เสมอไป เพราะไม่สอดคล้องกับบทบาทของสื่อและการเข้าร่วมของบุคคล แต่อาจต้องการปัจจัยร่วมอีกหลายอย่างที่จะจรรโลงวัฒนธรรมนั้นต่อไป

3. จากผลการวิจัย พบว่าชาวมอญที่มีอายุน้อยที่สุดที่เข้าเรียนการศึกษา (20-29ปี) ยังตระหนักถึงบทบาทของสื่อพื้นบ้านในวัฒนธรรมมอญด้านการ เป็นตัวแทนที่แสดงถึงภาพลักษณ์ที่ดีของชาวมอญน้อยกว่าผู้ที่มีช่วงอายุในกลุ่มอื่น ๆ ดังนั้นผู้ที่เกี่ยวข้อง เช่น ศูนย์วัฒนธรรมของทางอำเภอจึงควรหาทางส่งเสริมให้ชาวมอญรุ่นใหม่ ได้สนใจและเห็นคุณค่าของสื่อพื้นบ้านในวัฒนธรรมมอญในด้านดังกล่าว เช่น กระตุ้นให้เกิดความรู้สึกว่าสื่อพื้นบ้านต่าง ๆ เหล่านี้คือ มรดกทางวัฒนธรรมที่ชนชาติมอญให้ไว้แก่ลูกหลาน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าเป็นเอกลักษณ์ที่ดั่งใจของชนชาติ เป็นตัวแทนที่แสดงถึงความเป็นคนมอญ โดยอาจจัดสัมมนาทางวิชาการ เกี่ยวกับเรื่องราวของสื่อพื้นบ้านเหล่านี้ ซึ่งแจ้งถึงรายละเอียดและคุณค่าให้

เยาวชนมอญได้รับทราบอย่างสม่ำเสมอ หรือเมื่อใกล้ช่วงเทศกาลที่จะมีสื่อพื้นบ้านต่าง ๆ ก็อาจทำเป็นสติ๊กเกอร์ จดหมายเตือนเพื่อแจ้งให้ทุกคนได้ทราบและเห็นความสำคัญในการเข้าร่วม เป็นต้น

4. จากผลการวิจัย พบว่าสื่อพื้นบ้านบางสื่อขาดการถ่ายทอดเรียนรู้ทำให้คนรุ่นใหม่ไม่สามารถปฏิบัติตามได้เพราะขาดความเข้าใจและฝึกฝน เช่น ประเพณีมอญร้องไห้ ประเพณีการละเล่นทะเลยมมอญ เป็นต้น ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือผู้ที่สนับสนุนงานทางด้านนี้ นอกจากให้ข้อมูลที่ถูกต้องแก่คนรุ่นใหม่แล้วควรมีบุคคลากรและหน่วยงานในการฝึกสอนแก่ผู้ที่สนใจเรียนรู้

5. จากผลการวิจัย พบว่าชาวมอญในอ.พระประแดง ระบุถึงการเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากผลของการท่องเที่ยว เช่น ความรุนแรง การปฏิบัติของคนนอกพื้นที่ที่เคยไม่ทราบธรรมเนียมของท้องถิ่นทำให้มีสาเหตุหลายลักษณะที่ดึงงามของสื่อพื้นบ้านในท้องถิ่นได้ ดังนั้นการจะส่งเสริมให้เกิดการท่องเที่ยวจึงควรรู้ให้แนวทางและข้อมูลแก่นักท่องเที่ยวเกี่ยวกับการปฏิบัติตนในระหว่างท่องเที่ยวที่ถูกต้องและสอดคล้องกับท้องถิ่นนั้น ๆ เพิ่มเติมด้วย

6. จากการวิจัย ทำให้เห็นว่าน่าจะมีการศึกษาสื่อพื้นบ้านในวัฒนธรรมอื่น ๆ เช่น ในวัฒนธรรมจีนในพื้นที่ต่าง ๆ เช่น เยาวราช นครสวรรค์ เป็นต้น เพื่อนำมาเปรียบเทียบกับเพราะจะเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจและสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนเจ้าหน้าที่ของรัฐที่อาจทำงานเกี่ยวข้องกับกลุ่มชนต่างวัฒนธรรม

7. จากการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยต้องปรับวิธีในการรวบรวมข้อมูลจากเดิมที่กำหนดช่วงเวลาในการรวบรวมข้อมูลไว้ระยะสั้น ๆ เมื่อลงไปเก็บข้อมูลจริง แล้วพบว่า การเก็บข้อมูลทางด้านวัฒนธรรมนั้นต้องอาศัยเวลา ความพยายามและอดทนอย่างมาก เพราะผู้ให้สัมภาษณ์จะใช้เวลาในการทบทวนและเล่าเรื่องยาวนานกว่าการสัมภาษณ์โดยทั่วไป ดังนั้นผู้ที่จะทำการศึกษาในลักษณะนี้จึงต้องเตรียมความพร้อมทางด้านร่างกาย ตลอดจนกำหนดระยะเวลาในการเก็บข้อมูลให้เพียงพอเพื่อป้องกันผลกระทบที่อาจมีต่อระบบการทำงานในขั้นอื่น ๆ

8. การวิจัยในครั้งนี้นอกจากข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์และจากเอกสารต่าง ๆ แล้ว ผู้วิจัยยังพบว่า ข้อมูลบางอย่างปรากฏให้เห็นได้จากสิ่งของ อุปกรณ์ และภาษารวมทั้งร่องรอยจากหลักฐานอื่น ๆ ที่มีประโยชน์ในการทำความเข้าใจและลำดับเรื่องราว

เพื่อตรวจสอบข้อมูลที่ไต่จากการสัมภาษณ์อีกชั้นหนึ่ง   ดังนั้นผู้ที่จะทำการศึกษาวิจัยเรื่องที
 ากลั ก็ยังคงนี้จึงไม่ควรมองข้ามในประเด็นข้างต้น   เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์และใกล้
 เคียงความเป็นจริงมากที่สุด

9. การวิจัยเกี่ยวกับเรื่องราวที่มีความแตกต่างทางวัฒนธรรม หรือเป็น
 วัฒนธรรมที่ผู้วิจัยไม่คุ้นเคย ผู้วิจัยควรรักษาความระมัดระวังเป็นพิเศษ โดยการศึกษาราย
 ละเอียดให้มากที่สุดก่อนเข้าพื้นที่ที่จะทำการศึกษา เพื่อหลีกเลี่ยงข้อห้ามบางอย่าง และ
 ป้องกันปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในระหว่างเก็บรวบรวมข้อมูล

10. จากการศึกษาพบว่าผู้ที่มีระดับการศึกษาในชั้นอุดมศึกษา กลับมองว่าสื่อพื้น
 บ้านมีบทบาทในการสร้างความสามัคคีช่วยเหลือเกื้อกูลกันน้อยกว่าผู้ที่มีระดับการศึกษาใน
 กลุ่มอื่น ๆ ดังนั้นจึงน่าจะมีการศึกษาเพื่อทดสอบว่า ความทันสมัยและการศึกษาที่สูงขึ้นทำให้
 คนเรามองเห็นความสำคัญของวัฒนธรรม ประเพณี พิธีกรรม และการละเล่นต่าง ๆ ใน
 ฐานะที่เป็นสื่อพื้นบ้านน้อยลงหรือไม่

ศูนย์วิทยทรัพยากร
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย